

TALLINNA TEHNIKAÜLIKOOL

Majandusteaduskond

Ärikorralduse instituut

Hedvig Haarde

TALLINNA TEHNIKAÜLIKOOLI MAJANDUSARVESTUSELE

SPETSIALISEERUMISEGA ÕPPEKAVADE ARENG

AASTATEL 2013-2019

Bakalaureusetöö

Õppekava TABB02/17, peeriala majandusarvestus

Juhendaja: Monika Nikitina-Kalamäe, MA

Tallinn 2020

Deklareerin, et olen koostanud töö iseseisvalt ja olen viidanud kõikidele töö koostamisel kasutatud teiste autorite töödele, olulistele seisukohtadele ja andmetele, ning ei ole esitanud sama tööd varasemalt ainepunktide saamiseks. Töö pikkuseks on 8898 sõna sissejuhatusest kuni kokkuvõtte lõpuni.

Hedvig Haarde

(allkiri, kuupäev)

Üliõpilase kood: 179376TABB

Üliõpilase e-posti aadress: haardehedvig@gmail.com

Juhendaja: Monika Nikitina-Kalamäe, MA:

Töö vastab kehtivatele nõuetele

.....

(allkiri, kuupäev)

Kaitsmiskomisjoni esimees:

Lubatud kaitsmisele

.....

(nimi, allkiri, kuupäev)

SISUKORD

LÜHIKOKKUVÕTE.....	5
SISSEJUHATUS	6
1. RAAMATUPIDAJA PROFIIIL JA MAJANDUSARVESTUSE ÕPE	8
1.1. Raamatupidaja amet ja tulevikuprognosisid	8
1.2. Majandusarvestuse alase kõrghariduse omandamise võimalused Eestis	13
1.2.1. Kõrghariduse I aste	14
1.2.2. Kõrghariduse II aste.....	18
2. KÕRGKOOLIDE MAJANDUSARVESTUSELE SPETSIALISEERUMIST SISALDAVATE ÕPPEKAVADE VÕRDLOS.....	22
2.1. Kõrghariduse I astme majandusarvestusele spetsialiseerumist sisaldavate õppekavade võrdlus	22
2.2. Kõrghariduse II astme õppekavade võrdlus	27
3. TALLINNA TEHNIKAÜLIKOOI MAJANDUSARVESTUSELE SPETSIALISEERUMIST SISALDAVATE ÕPPEKAVADE ARENG	31
3.1. Ärinduse õppekava areng	31
3.2. Ärirahanduse ja majandusarvestuse õppekava areng	36
3.3. Õppekavade võrdlus OSKA arvestusalase raportiga.....	40
KOKKUVÕTE	42
SUMMARY.....	44
KASUTATUD ALLIKATE LOETELU	46
LISAD	50
Lisa 1. Kõrgkoolid, kus on võimalik omandada majandusarvestuse alane I ja II astme kõrgharidus aastal 2020	50
Lisa 2. Kõrghariduse I ja II astme sisseastunud üliõpilaste arvandmete allikad	51
Lisa 3. Kõrghariduse I astme majandusarvestuse alasele õppekavale sisseastunud üliõpilaste arv haridusastutuste lõikes	52
Lisa 4. Kõrghariduse II astme majandusarvestuse alasele õppekavale sisseastunud üliõpilaste arv haridusastutuste lõikes	53
Lisa 5. Kõrghariduse I ja II astme majandusarvestuse alaste õppekavade allikad	54
Lisa 6. Tallinna Tehnikaülikooli ärinduse õppekava õppeained, spetsialiseerumisega majandusarvestusele digiajastul	55
Lisa 7. Eesti Maaülikooli maamajandusliku ettevõtluse ja finantsjuhtimise õppekava õppeained	56

Lisa 8. Tallinna Tehnikakõrgkooli majandusarvestuse õppekava ained	57
Lisa 9. Tallinna Tehnikaülikooli ärianduse ja majandusarvestuse õppekava õppeained, spetsialiseerumisega majandusarvestusele	58
Lisa 10. Eesti Maaülikooli majandusarvestuse ja finantsjuhtimise õppekava õppeained	59
Lisa 11. Tallinna Tehnikaülikooli ärianduse eriala ja äriandus ja majandusarvestuse eriala õppekavade allikad	60
Lisa 12. Ärianduse õppekavade majandusarvestuse erialamoodulite valikained koos aine- mahtudega (EAP-des).....	61
Lisa 13. Lihtlitsents	62

LÜHIKOKKUVÕTE

Töö pealkiri on „Tallinna Tehnikaülikooli majandusarvestusele spetsialiseerumisega õppekavade areng aastatel 2013-2019“.

Bakalaureusetöö eesmärk on välja selgitada, kas Tallinna Tehnikaülikooli majandusarvestusele spetsialiseerumist sisaldavate õppekavade areng on vastavuses OSKA arvestusalase raporti soovitude ja prognoosidega. Antakse ülevaade raamatupidaja rollist ja tulevikuprognoosidest. Uuritakse, kus on võimalik majandusarvestuse alast kõrgharidust omandada ning mille poolest erinevad erinevate haridusasutuste vastavad õppekavad. Võrreldakse Tallinna Tehnikaülikooli majandusarvestuse alaseid õppekavasid ja nende muutuste vastavust OSKA arvestusalase raporti soovitudustega.

Bakalaureusetöö eesmärgi saavutamiseks kasutab autor kõrgkoolide õppekavade ja OSKA arvestusalase raporti võrdlevat analüüsi.

Analüüsi käigus selgus, et Tallinna Tehnikaülikooli majandusarvestuse alased õppekavad on muutunud peaerialakesksemaks ning seetõttu on rohkem majandusarvestuse alaseid õppeaineid. OSKA arvestusala raport peab kõrgkooli lõpetajaid tööturul spetsialistideks, mistõttu on muutus õigustatud. Suurenenud on ka praktilise õppe maht ja infotehnoloogilised õppeained, mis annavad oskused tulevikus arvestusalal töötamiseks.

Võtmesõnad: majandusarvestus, raamatupidamine, kõrgharidus, Tallinna Tehnikaülikool, OSKA arvestusala raport

SISSEJUHATUS

Majandusarvestuse valdkonnas on lähiajaloo toimunud palju muutusi, valdkond on kogu ülejäänud maailmaga sarnaselt arenenud. Töötajatest oodatakse rohkem mitmete oskustega spetsialiste, kes andmete sisestamise asemel oskaks neid analüüsida, kontrollida ja nõu anda. Sellega seoses on ka vajadus muuta majandusarvestusele spetsialiseerumist võimaldavaid õppekavu, et koolitada tulevikuks tööturul otsitavaid spetsialiste.

2016. aastal ilmunud OSKA arvestusalases raportis analüüsiti valdkonnasiseselt hetke tööturgu, tööjõu- ja oskuste vajadust mõjutavaid trende, majanduslikku seisundit, oskuste vajadust ja arvestusalaga seotud koolituspakkumist. Uuringu abil otsiti lahendust, kuidas muuta koolituspakkumist, et täita valdkonna tööjõu- ja oskuste vajadusi lähitulevikus.

Töö autor soovib välja selgitada, millised on hetke võimalused majandusarvestuse alase hariduse saamiseks ning kas Tallinna Tehnikaülikooli õppekavad on muutunud pidades silmas OSKA arvestusalase raporti soovitusi. Samuti uurib autor laiema tausta saamiseks võimalusi majandusarvestuse alase hariduse omandamiseks ning üliõpilaste arvu majandusarvestuse alastel õppekavadel.

Bakalaureusetöö eesmärk on selgitada välja, kas Tallinna Tehnikaülikooli majandusarvestusele spetsialiseerumist sisaldavate õppekavade areng on vastavuses OSKA arvestusalase raporti soovitude ja prognoosidega. Selleks uuritakse, millised on 2020. aastal võimalused majandusarvestuse alase kõrghariduse saamiseks ja kuidas on muutunud üliõpilaste arv vastavatel õppekavadel ajavahemikus 2013-2019. Samuti antakse ülevaade kõrgkoolide majandusarvestuse alastest õppekavadest, nende sarnasustest ja erinevustest. Lõpuks võrreldakse Tallinna Tehnikaülikooli bakalaureuse- ja magistritaseme majandusarvestuse alaste õppekavade arengut aastatel 2013-2019, neis toimunud muutusi ja vastavust OSKA arvestusalase raporti soovitudele. Töö eesmärgi saavutamiseks kasutab autor kõrgkoolide õppekavade ja OSKA arvestusalase raporti võrdlevat analüüsi.

Bakalaureusetöö koosneb kolmest osast. Esimeses peatükis käsitletakse raamatupidaja rolli ja majandusarvestuse alase hariduse võimalusi. Kirjeldatakse raamatupidaja tööülesandeid ja profiili ning avatakse võimalusi, milline on raamatupidaja töö tulevikus. Autor annab ülevaate majandusarvestuse alase hariduse omandamise võimalustest Eesti kõrgkoolides ja kuidas on õppeasutuste arv viimase kümne aasta jooksul muutunud. Kaasatud on ka sisseastunud üliõpilaste arvud vastavatel õppekavadel, et välja selgitada, kuidas on huvi majandusarvestuse alaste hariduse vastu muutunud.

Töö teises peatükis võrreldakse esimeses peatükis tutvustatud haridusasutuste majandusarvestuse alaseid õppekavasid. Ülevaade õppekavadest antakse nii kõrghariduse I kui ka II astmel. Selgitatakse välja nende erinevused ja sarnasused, et mõista, millist majandusarvestuse alast haridust 2019/2020. õppeaastal omandada saab.

Töö kolmandas peatükis tutvustatakse Tallinna Tehnikaülikooli majandusarvestuse alaseid õppekavasid aastatel 2013-2019. Bakalaureusetasemel on äriduse õppekavast olnud sel ajavahemikul kolm erinevat versiooni, millest viimase järgi hakati õppima 2019. aasta sügisel. Magistriõppe õppekaval ärirahandus ja majandusarvestus on olnud kaks versiooni. Lõpetuseks esitab autor võrdluse OSKA arvestusalase raporti soovitude ja õppekavade muutuste vahel.

Autor soovib täheldada, et kuni 2019. aastani oli majandusarvestuse õppekava Lääne-Viru Rakenduskõrgkooli õppekavade nimistus. 2019. aastal liideti valitsuse otsusega Lääne-Viru Rakenduskõrgkool Tallinna Tehnikakõrgkooliga. Töös nimetatakse majandusarvestuse õppekava läbivalt Tallinna Tehnikakõrgkooli õppekavaks.

Bakalaureusetöös kasutatakse joonistel haridusasutuste lühendeid. Tallinna Tehnikaülikooli lühend on TalTech, Eesti Maaülikooli lühend EMÜ ja Tallinna Tehnikakõrgkooli mõeldes kasutatakse lühendit TTK.

Autor tänab bakalaureusetöö juhendamise eest Monika Nikitina-Kalamäed.

1. RAAMATUPIDAJA PROFIIL JA MAJANDUSARVESTUSE ÕPE

Ettevõtete juhtimine muutus suuresti koos üleminekuga turumajandusele, kui hakati valdkondade üleselt uusi distsipliine looma. Iseäranis suure muutuse läbis arvestuse valdkond, kus majandusarvestus asendas senise käsumajandusliku planeerimise ja raamatupidamise. (Alver, Alver 2011a, 11)

Raamatupidamine hõlmab väga erinevaid asutusi ja organisatsioone, mistõttu mahub selle mõiste alla mitmesuguseid erinevaid tegevusi. Raamatupidajatel on väga palju erinevaid tööülesandeid, mistõttu peavad selle ala valinud töötajad olema paindlikud. (Pizzey 2001, 3) Käesolevas peatükis antakse ülevaade raamatupidaja tööülesannetest ja tulevikuproгноosidest ning majandusarvestuse alase kõrghariduse omandamise võimalustest Eestis.

1.1. Raamatupidaja amet ja tulevikuproгноosid

Keskaegne raamatupidamine seisnes kaupmeeste ülestähendustest tehingute kohta, kuhu sekka kirjutati üles ka perekonna ja sündmuste kroonikaid. Epideemiate ja sõdade kirjelduste kõrval andsid arveraamatud kinnitust, et kaubavahetus oli sel ajal väga elav, mistõttu kasvas välja vajadus kajastada tehinguid ja varusid vigadeta ja ausalt. Sealt sündis kahekordne kirjendamine, mida kasutatakse sellest peale juba mitu sajandit. (Alver, Alver 2011b, 269)

Termin raamatupidaja esines ilmselt esimest korda saksa keeles 1498. aastal, kui Saksa-Rooma riigi keiser Maximilian I käskis tööle võtta usaldusäärse isiku, kes tegeleks raamatute pidamisega. Esimeseks teadaolevaks raamatupidajaks sai korralduse järgi Christopher Stecher. Eesti keeles tuli termin kasutusele 20. sajandi alguses ilmunud raamatupidamise õpikutes. Paarkümmend aastat varem oli veel saksakeelse termini *Buchhalter* vaste eesti keeles „pookhalter“, kuid see termin kasutusele ei jäänud. (*Ibid.*, 268)

Tuleb tähele panna, et terminil raamatupidaja on mitu tähendust, mida tuleb eristada. Inglise keeles on selleks kaks eraldi terminit, *accountant* (tegeleb majandusarvestusega) ja *bookkeeper* (tegeleb arveraamatute pidamisega). USA raamatupidamisguru C. Horngren on öelnud: „Raamatupidamine (*bookkeeping*) on majandusarvestuse (*accounting*) protseduuriline element, nii nagu aritmeetika on matemaatika protseduuriline element.“ Ehk majandusarvestusel on laiem tähendus, see vajab rohkem oskusi kui raamatupidamine, mis on rohkem rutiinne töö. (*Ibid.*)

Raamatupidaja kutsestandard sõnastab raamatupidaja rolli nii kitsamas kui ka laiemas tähenduses. Kitsamalt vaadates tegeleb raamatupidaja raamatupidamiskannete ja raamatupidamisregistrite pidamisega. Laiemas mõttes haarab ta sama majandusüksuse majandusanalüüsi ja tegevuste kavandamist, eelarvestamist ja sisekontrolli. Raamatupidajaid vajatakse pea kõigis haldusüksustes, tööd antakse nii äri-, avalikus- kui ka mittetulundussektoris. Eestis juhinduvad raamatupidajad Eesti finantsaruandluse standardist või rahvusvahelistest finantsaruandluse standarditest, mis on Euroopa Liidus tunnustatud. Lisaks lähtuvad raamatupidajad arvestuse ja aruandluse põhimõtetest ja järgivad kutse-eetika nõudeid. (Kutsestandard raamatupidaja, tase 5, 2017) Kõrgharidusele I astmele vastav 6. taseme vanemraamatupidaja tegeleb finants-, juhtimis- ja maksuarvestusega, finantsaruannete analüüsiga ja kulu- ja eelarvestamisega. Vanemraamatupidaja töö eeldab isiklikku vastutust ja iseseisvust, vajadusel ka teiste juhendamist ja aitamist. (Kutsestandard vanemraamatupidaja, tase 6, 2017) 7. taseme juhtivraamatupidajal on magistrikraad või sellele vastav kvalifikatsioon ning lisaks eelnevale on ta ka läbinud erinevaid erialaseid täienduskoolitusi. Tema ülesanded on rohkem tegevust juhtivad, näiteks ta loob ja arendab juhtimisarvestuse süsteemi ja teeb ettepanekuid süsteemi täiustamiseks. (Kutsestandard juhtivraamatupidaja, tase 7, 2017)

Raamatupidajate tööd seostatakse enamasti rahaga, aga tegelikult kuulub tema tööülesannete hulka palju rohkemat. Laias laastus on raamatupidaja ülesandeks salvestada, analüüsida ja aru anda, lisaks aidata juhtkonnal tulevikku planeerida ja otsuseid langetada. Raamatupidajate töö saab jagada juhtimis- ja finantsarvestuslikuks. Kui peamiseks ülesandeks on juhtimisarvestusega tegelemine, on põhieesmärk juhtkonnale raamatupidamisliku ekspertiisi andmine, et aidata töökorralduse ja eeskirjade määramisega. Juhtimisarvestuse tööosas on oluliseks ülesandeks eelarvete koostamine ja nende hilisem võrdlus tegelikkusega. Koostatakse ka erinevaid aruandeid, et juhtkond oleks informatsiooniga kursis ja saaks kiirelt otsuseid langetada ning reageerida. (Pizzey 2001, 8) Juhtimisarvestusest saadava informatsiooni tarbijad on peamiselt ettevõtte

sisesed. Infot on vaja, et võtta vastu elutähtsaid otsuseid, hinnata tulemusi ja planeerida tegevusi. (Tulevikuvaade ... 2016, 29)

Finantsarvestuslikus töös on raamatupidaja peamiseks ülesandeks salvestada, analüüsida ja aru anda, et pidada arvestust vara ja kohustiste üle. Lisaks tegeleb ta palgaarvestuse, rahaülekannete ja laekumiste kontrollimisega, vahel ka kindlustuse, pensionifondide, aktsiate liikumisega. Raamatupidaja peaks koostama iga aasta majandusaasta aruande, mille hiljem audiitor üle kontrollib. Finantsarvestust peetakse oluliseks peamiselt ettevõtte väliste infotarbijatele (Tulevikuvaade ... 2016, 29).

SA Innove Rajaleidja ametite andmebaas defineerib raamatupidajat kui inimest, kes arvestab ettevõtte raha liikumist. Tema oskuste hulka peaks kuuluma põhimõistete tundmine, raamatupidamisprogrammi kasutamine ja kehtivate seadustega kursis olemine. Raamatupidaja ülesanneteks on korraldada firma igapäevast raamatupidamist, mille alla kuulub näiteks kõigi sissetulekute ja väljaminekute jälgimine, finantsdokumentide korrashoid ja vastavalt seadustele vajalike finantstehingute aruannete säilitamine. Igapäevaste tööülesannete hulka kuulub veel arvete tasumine, rahakäibe liikumise aruandlus, riigimaksude arvestamine, palgaarvestus, maksuametile aruannete esitamine ja juhtkonna finantsnõustamine. Rajaleidja nimetatud tööülesanded kattuvad Pizzey (2001) väljatooduga ja annavad hea ülevaate raamatupidaja igapäevasest tööst. (Raamatupidajad ...)

Lisaks erinevatele uuringutele kinnitab raamatupidajate tegevusi ka Eesti Raamatupidajate Kogu koostatud Raamatupidaja kutse-eesitika koodeks, mis on igale raamatupidajale ja raamatupidamise konsultantidele töö aluseks. Koodeks esitab põhiprintsiibid, mis on selle elukutse juures vajalikud järgida. Selleks, et saavutada raamatupidaja tegevuselt soovitud eesmärgid, peetakse kinni teatud põhimõtetest. Oma tegevuses peab raamatupidaja olema aus ja otsekohene, erapooletu ja mitte laskma konfliktidel või kõrvalistel isikutel oma objektiivsust mõjutada. Raamatupidaja peab olema kompetentne, hoolikas ja end pidevalt erialaselt täiendama, et hoida teadmised ja oskused nõutaval tasemel. Kuna elukutsega on seotud teatav hea maine, peab hoiduma seda kahjustavatest tegevustest. Koodeksi koostamisel on lähtunud Rahvusvahelise Raamatupidajate Föderatsiooni (IFAC) Eetika Komitee poolt välja antud Raamatupidajate Kutse-eesitika Koodeksist (*Code of Ethics for Professional Accountants*). Eeldatakse, et kõik raamatupidajad lähtuvad oma töös nendest põhimõtetest ja koodeksis toodud väärtustest, olenemata nende positsioonist või tegutsemise valdkonnast. (Raamatupidaja kutse-eesitika ..., 2003)

Raamatupidajaid peetakse iseloomult erapooletuteks, kaine mõistusega ja väga tähelepanelikeks inimesteks. Vastavalt sellele on tekkinud üldlevinud arusaam, et raamatupidamine on igav ja kuiv töö ja raamatupidajad on vähese loovusega. (Baldvinsdottir *et al.* 2009) Kuigi raamatupidajate tööd hinnatakse ja seda peetakse väga vajalikuks, on raamatupidajate maine pigem negatiivne. Kujutatakse ette igavat ja tuima väheloovat inimest, kes töötab 60 tundi nädalas selleks, et saavutada tasakaal mingisugustes arveraamatutes. (Stevenson Smith 2015) Tema tööd peetakse kordavaks, mehaaniliseks, numbritekeskseks ja metoodiliseks, raamatupidajaid endid pigem introvertseteks (Sugahara *et al.* 2007, 2) Selline arvamus tegelikkusele ei vasta ja erinevaid iseloomu on raamatupidajate seas seinast seinaga nagu teistelgi elualadel (Baldvinsdottir *et al.* 2009; Stevenson Smith 2015).

Raamatupidajate tööd on mõjutanud nii tehnika areng kui ka õiguslik raamistik. Info- ja kommunikatsioonitehnoloogiad ja globaliseerumine on muutnud töö kiiremaks, mistõttu on vaja uusi oskusi. (Olivier 2000, 603-604) Tänapäeval töötavad raamatupidajad on juba oma ametiajal läinud üle paberipõhiselt arvepidamiselt infotehnoloogiapõhisele arvestusele. Olgugi, et oma olemuselt on arvestusala üks konservatiivsemaid, on muutused pidanud globaalsete arengu tõttu toimuma. (Tulevikuvaade ... 2016, 4) Raamatupidajate ülesanded ei ole praegu samad, mis olid sada aastat tagasi, tõenäoliselt pole raamatupidaja töö ka tulevikus päris sama, mis tänasel päeval (Ottoson 2015). Tulevikus on vaja rohkem kiiret otsustusvõimet, probleemide lahendamise oskust, head suhtlemisoskust ja kriitilist mõtlemist (Watty *et al.* 2012).

Dotsent Ülle Päril on öelnud, et raamatupidajast on saamas hübriidspetsialist, kes peab olema väga hästi kursis arvestusalaga, aga samas teadma palju IT-st. Ta ei usu, et andmete kogumise automatiseerimise tõttu raamatupidajate töö ohus on, pigem tuleb rõõmustada, et teabe kogumine on tänu IT-le odavaks ja kiireks muutunud. Lihtsalt rõhuasetus on nihkunud ühetaolisest andmete kogumisest nende tõlgendamisse, vajadus on nende inimeste järgi, kes oskavad nende andmetega midagi ette võtta. Samal paneeldiskussioonil avaldas arvamust ka Tartu Ülikooli professor Toomas Haldma, kelle sõnul kasvab spetsialiseerumine ja numbrilugejatest saadakse äripartneriteks. Raamatupidajast saab nõuandja, kes toetab juhtkonda oma loominguilisuse, innovatsiooni ja kommunikatsiooniga. (Paneeldiskussioon: Raamatupidaja roll ... 2014) Oluliseks saavad ka inimestevaheline suhtlus ja strateegiline analüüs, et täiendada traditsioonilisi oskusi raamatupidamises (Jones, Abraham 2008).

Aasta raamatupidaja 2018 Helena Kobina arvates kaob tulevikus raamatupidaja kui ametinimetus üldse ära. Selle asemel tegutseb raamatupidaja kui tarkvara eest vastutaja, robotite õpetaja ja andmete tõlkija. Tema roll muutub tõenäoliselt suuremaks ja individuaaltöö asemel on rohkem kasu tiimitööst. (Tulevikus ... 2018) Raamatupidamise automatiseerimine tõenäoliselt kaotab palju töökohti, kuid loob samas juurde uusi, teistsuguseid töökohti (Tearu 2019).

Viimaste aastakümnete jooksul on juba palju automatiseerimist raamatupidamistöös toimunud. Juba ammu ei ole raamatupidaja töö andmete sisestamine ja arvude liitmine või lahutamine. Ühed suurimad muutused on näiteks e-arvete väljastamine, ostuarvete ja tšekkide digitaliseerimine, pangalinkide ja raamatupidamisprogrammi ühendamisvõimalus ja erinevates programmides andmete saatmine. Kuid see ei ole kõik ja kindlasti ei jää need ainsateks töö automatiseerimise võimalusteks. (*Ibid.*)

OSKA arvestusala raport toob ülemaailmsetele uuringutele tuginedes välja, millised on suurimad mõjud arvestusala valdkonnale Eestis. Elanikkonna vananemise ja tööealise elanikkonna vähenemise tõttu on eriti oluline, et noored tööga jätkaksid. Seetõttu on korraka töö erinevate ootustega põlvkondade esindajad, kelle vahel tuleb leida sünergia. Nutikate masinate ja süsteemide kasutuselevõtmine vähendab rutiinset ja madalat kvalifikatsiooni nõudva tööd, kuid seda tuleb näha võimalusena töö kiirendamiseks, mitte töö ära võtmises. Tehnoloogia areng toob kaasa ka infopaljususe, mistõttu on vaja sobilikku tööjõudu õige ja asjakohase informatsiooni välja otsimiseks. Sotsiaalmeedia ja uued tehnoloogiad muudavad harjumuspärasest organisatsioonide tegutsemisviise, seega tuleb olla valmis uute lahenduste kiireks ja paindlikuks väljatöötamiseks. Ka kutsetegevuse roll ja sisu muutuvad, sest arvestusala spetsialisti töö ulatus suureneb ja muutub keerukamaks. Raport soovib valdkonna arenguid silmas pidades vähendada kutseõppe mahtu ja suurendada hoopis rakendusliku suunitlusega kõrgharidust, sest tööturul on nõudlus rohkem kõrgharidusega töötajate järele. Oluliseks peetakse ka praktilise õppe osakaalu suurendamist, et vastata tööandjate ootustele ja kutsestandardi nõuetele. (Tulevikuvaade ... 2016)

Muutuvas ühiskonnas peab seega muutuma ka raamatupidaja profiil. Vajalike oskuste ja omadustega inimesed on kindlasti olemas, ka praeguste raamatupidajate hulgas. Juba täna on oluline suhtlemisoskus on tulevikus kindlasti veelgi olulisem, sest keerulist informatsiooni tuleb jagada inimestega, kes ei ole spetsialisti tasemel. Et töö ulatus suureneb, on oluline ka turundus- ja müügioskus, et pakkuda kliendile parimat lahendust. Reguleerimise ja seadustega kursis olemine on järjest olulisem, sest pidevalt muutuvad reeglid muudavad töö tegemist. Üheks

olulisemaks tulevikuoskuseks peetakse IT-võimekust, sest töö muutub järjest automatiseeritumaks. Erinevate raamatupidamis-, lao- ja palgaarvestusprogrammid teevad küll töö lihtsamaks, kuid tuleb kontrollida, et süsteemid omavahel ühilduksid ja andmed kõigis programmides üksteisele vastaksid. Olulisi iseloomumadusi ja oskusi on kindlasti veel, kuid kokkuvõtvalt võib öelda, et tulevane raamatupidaja peab olema paindlik, õppimisvõimeline ja vastupidav, et uutes tingimustes kohaneda. (Teearu 2019) Eesti raamatupidajatel on juba head tehnilised ja eetilised oskused töö tegemiseks, et lahendada lisaks rutiinsele sisestustööle ka keerulisemaid ülesandeid (Ottoson *et al.* 2016, 54). Raamatupidaja peab seega olema valmis kohanema uute ülesannetega, sest valdkond on läbinud ja läbimas muutusi.

1.2. Majandusarvestuse alase kõrghariduse omandamise võimalused Eestis

Majandusarvestust sai üle Eesti õppida juba eelmise sajandi algusest peale, peamiselt Lõuna-Eestis. Kahjuks olid sel ajal pakutava hariduse kvaliteet kehv, sest puudusid head õppematerjalid ja keelt oskavad akadeemikud. Nõukogude ajal kasutati üleliidulist Moskvas paika pandud süsteemi, mida õpetati ka koolides. (Alver, Lumi 2011, 268) Pärast Eesti taasiseseisvumist 1990. aastal hakati valdkonda reformima ja kõrgkoolid said võimaluse luua ise sobivad õppekavad. Selle tõttu on majandusarvestuse alast haridust pakkuvate ülikoolide õppekavad erineva ülesehituse ja sisuga. (Alver, Lumi 2011, 268) Kõrgkooli tasemel koostatakse õppekavad iga haridusasutuse enda äranägemise järgi, sest ühtseid standardeid, nõudeid ja raamistikku pole olemas (Lumi 2007, 98-99).

Sellegi poolest on tänasel päeval majandusarvestuse alane koolituspakkumine mitmekesine, sest teadmisi on võimalik saada kõrgkoolide erinevatel astmetel, kutsekoolides ja kursustel. Kõrghariduse astmel on väga vähe eraldi majandusarvestusele keskenduvaid õppekavasid, pigem on võimalus laiema haardega õppekaval spetsialiseeruda. Seevastu kutsekoolides ja mingil määral ka rakenduskõrgkoolides on eraldi majandusarvestuse ja raamatupidamise õppekavad. (Tulevikuvaade ... 2016, 96-97)

Õppija saab valida enda vajadustele sobivaima haridusasutuse, kuid peab arvestama, et õppekavade erinevuste tõttu võib tekkida probleeme II astme kõrgharidusasutusse sisse astumisega. Ühise õppekava puudumise tõttu võib hariduse kvaliteet olla kõikuv, kuid aastatega lisandunud teemakohane kirjandus ja professionaalsed õppejõud aitavad olukorda tasakaalustada.

(Alver, Lumi 2011, 268-286) Olgugi, et tegemist on väikese riigiga, on siiski õppekavade struktuurid väga erinevad, sest iga haridusasutus soovib oma äranägemise järgi parimat haridust pakkuda (Alver, Alver 2014). Lumi (2007, 98) soovitab oma artiklis olla tähelepanelik ka õppekaval olevate ainete nimetuste, sisu ja õpetavate õppejõudude suhtes, sest väikeses riigis piiratud võimaluste juures on hariduse kvaliteet väga kõikum. Tema peab eriti märgiliseks õppejõu kompetentsust ja koostatud õppematerjale, sest häid erialaseid õppevahendeid on vähe.

Majandusarvestuse alase hariduse eesmärgiks on luua lisaväärtust nii õppuritele kui ka ühiskonnale tervikuna. Arvestades, et majandusarvestuse eriala on globaliseerumise ja infotehnoloogiliste võimaluste laienemise tõttu tohutult arenenud, peab õpetatav olema ka asjakohane. Õpetades peaks keskenduma sellisele õpetamisviisile, mis paneb õpilasi mõtlema, kuidas erialaseid probleeme lahendada, leides neile head tava järgivaid lahendusi. Vältida tuleks lihtsamat, kuid vähem kasulikku meetodit, mille tulemusena õpilased teavad, mida mõelda. (Lumi 2007, 99)

Tulevastelt raamatupidajatelt oodatakse erinevaid oskusi, mis nad peaksid saama õppeasutustest. Seega peavad kõrgkoolid õppekavasid koostades arvestama sellega, et saadud teadmised oleksid mitmekesised ja ulatuslikud, koolitaksid inimesed hästi suhtlema ja täiendaksid nende üldteadmisi. (Perspectives ... 1989) Paljud majandusarvestuse alast haridust andvad asutused ei piirdu enam lihtsalt põhiteadmiste õpetamisega, vaid kaasavad ka erinevate tarkvarade ja tehnoloogiliste edasimineku tunda õppimist. Õppuritele tahetakse teadvustada globaalseid, eetilisi ja keskkonnaprobleeme, et seada majandusteadmised perspektiivi. (Cory, Pruske 2012) Oluliseks peetakse ka gruppitööd ja ühiselt probleemide lahendamise oskust (Zraa *et al.* 2011, 7).

1.2.1. Kõrghariduse I aste

Alates 2002/2003. õppeaastast on Eesti Vabariigis kõrgharidussüsteem sarnaselt Euroopale kolmeastmeline, jälgides bachelor-master-PhD mudelit. Kõrghariduse esimese astme õpped on bakalaureuse- või rakenduskõrgharidusõpe või integreeritud bakalaureuse- ja magistriõpe. (Eesti kõrgharidussüsteemi kirjeldus)

Bakalaureuseõppe eesmärgiks on anda ja süvendada üldhariduslikke teadmisi, omandada erialaseid baastadmisi ja -oskusi, et jätkata õpinguid magistriastmes või suunduda erialasele tööle. Rakenduskõrgharidusõppes omandatakse teadmisi ja pädevusi kindlal kutsealal töötamiseks või magistriõppes edasiõppimiseks. (Eesti kõrgharidussüsteemi kirjeldus) Bakalaureuseõppes on

praktika nõutav siis, kui see on vajalik määratud õpiväljundite saavutamiseks. Seejuures on praktika maht kindlaks määratud õppekavas. Rakenduskõrgharidusõppes on praktika kohustuslik ja peab moodustama õppekavas määratud õppe mahust vähemalt 15%. (Kõrgharidusstandard § 4) Bakalaureuse- ja rakenduskõrgharidusõppe maht on 180-240 ainepunkti, mis tähendab, et õppekava nominaalkestus on kolm kuni neli aastat. Nii bakalaureuseõppe kui ka rakenduskõrgharidusõppe lõpetanutele antakse bakalaureusekraad. (KHAs § 5)

Majandusarvestuse ja rahanduse leksikonis on majandusarvestust defineeritud kui katustermin, mis koondab selliseid ainevaldkondi, nagu finantsarvestus, juhtimisarvestus, kuluarvestus, finantsaruannete analüüs, audiitorkontroll ja maksundus (Alver, Alver 2011b, 12). Majandusarvestuse alast I astme haridust pakuvad 2019/2020. õppeaastal Tallinna Tehnikaülikool, Eesti Maaülikool ja Tallinna Tehnikakõrgkool. Tabelis 1 on välja toodud nende kõrgkoolide vastavad õppekavad ja selgituseks lisatud, kas tegemist on bakalaureuse- või rakenduskõrgharidusõppega.

Tabel 1. Kõrgkoolid, kus on võimalik omandada majandusarvestuse alane I astme kõrgharidus aastal 2020

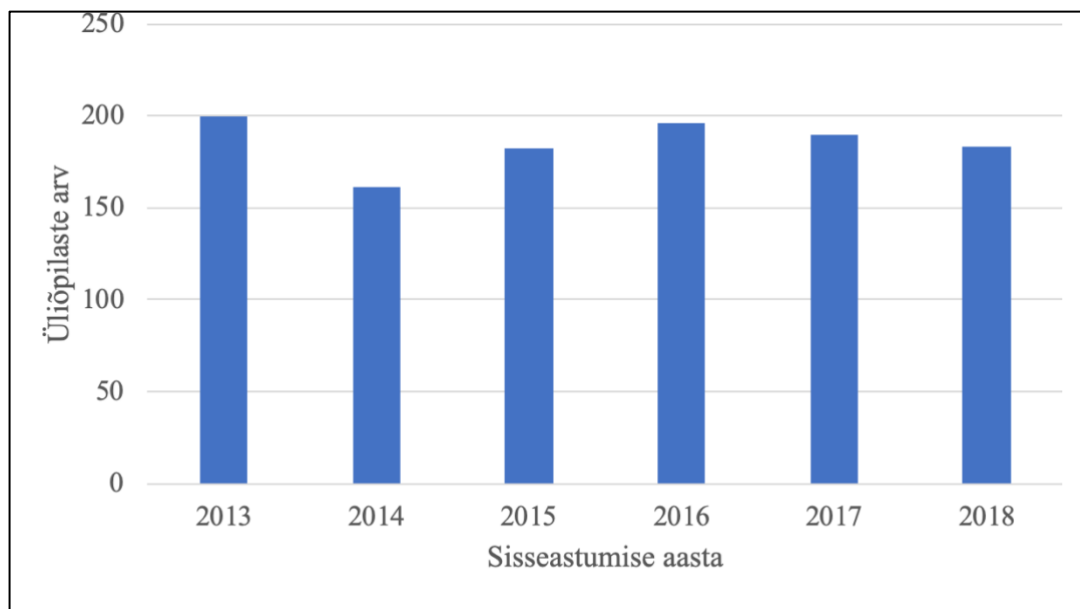
Õppeasutus	Õppekava nimi	Haridus
Tallinna Tehnikaülikool	Ärindus, spetsialiseerumisega majandusarvestusele digiajastul	bakalaureus
Eesti Maaülikool	Maamajanduslik ettevõtetus ja finantsjuhtimine	bakalaureus
Tallinna Tehnikakõrgkool	Majandusarvestus	rakenduslik kõrgharidus

Allikas: autori koostatud lisas 1 toodud andmete alusel

Tallinna Tehnikaülikooli õppekaval toimub teisel õppeaastal spetsialiseerumine, kus üliõpilased, kes on valinud peaerialaks majandusarvestus digiajastul, saavad süvendatud teadmisi majandusarvestusest (Ärinduse ...). Eesti Maaülikooli õppekaval eraldi spetsialiseerumist 2020. aastal ei toimu, kuid õppekaval on kohustuslik majandusarvestuse moodul ja bioloogilise vara ja avaliku sektori arvestuse valikmoodul (Maamajandusliku ...). Tallinna Tehnikakõrgkoolis on 2019/2020. õppeaastal eraldi majandusarvestuse õppekava, kus saab süvendatud teadmisi raamatupidamisest ja laiema pildi kulude arvestamisest ja finantside juhtimisest (Majandusarvestuse õppekava ...).

Peatükis 1.1. selgus, et tulevikus on suur osa raamatupidajate tööst automatiseeritud ja töökohti väheneb. Töö muutub rohkem analüüsivaks ja tõlgendavaks, mistõttu soovis autor teada, kas selle tõttu on ka huvi majandusalasest hariduse vastu vähenenud. Üheks käesoleva töö uurimisküsimuseks on, kuidas on muutunud üliõpilaste arv majandusarvestuse alasel õppekavadel aastatel 2013-2019. Vastuse saamiseks otsustati võrrelda aastate lõikes sisseastunud üliõpilaste arvu. Erandina on Tallinna Tehnikaülikooli andmete puhul kasutatud õppekava lõpetanud üliõpilaste arvu, sest spetsialiseerumine peerialale toimub 4. semestril, mistõttu ei ole võimalik esitada sisseastunud üliõpilaste arvu. Sisseastunute arvud näitaksid kõikide ärintunde õppekaval õppimist alustavaid üliõpilasi, mitte ainult majandusarvestusele digiajastul spetsialiseeruvad üliõpilasi.

Andmete saamiseks küsis autor vastavatelt õppeasutustelt, kus saab omandada majandusarvestuse alast haridust, e-kirja teel (lisa 2) sisseastunud üliõpilaste arvu vastavatel aastatel. Jooniselt 1 on näha üliõpilaste arv aastatel 2013-2018 kõrgkoolide bakalaureuse- ja rakenduskõrghariduse majandusarvestuse alases õppes. On näha, et sisseastunud üliõpilaste arv koolides aastatega väheneb ja tõenäoliselt jääb langustrendi. Puudu on 2019. aasta andmed, sest Tallinna Tehnikaülikooli ärintunde õppekaval ei ole veel spetsialiseerumist toimunud ja seega ei saa andmeid võrrelda.

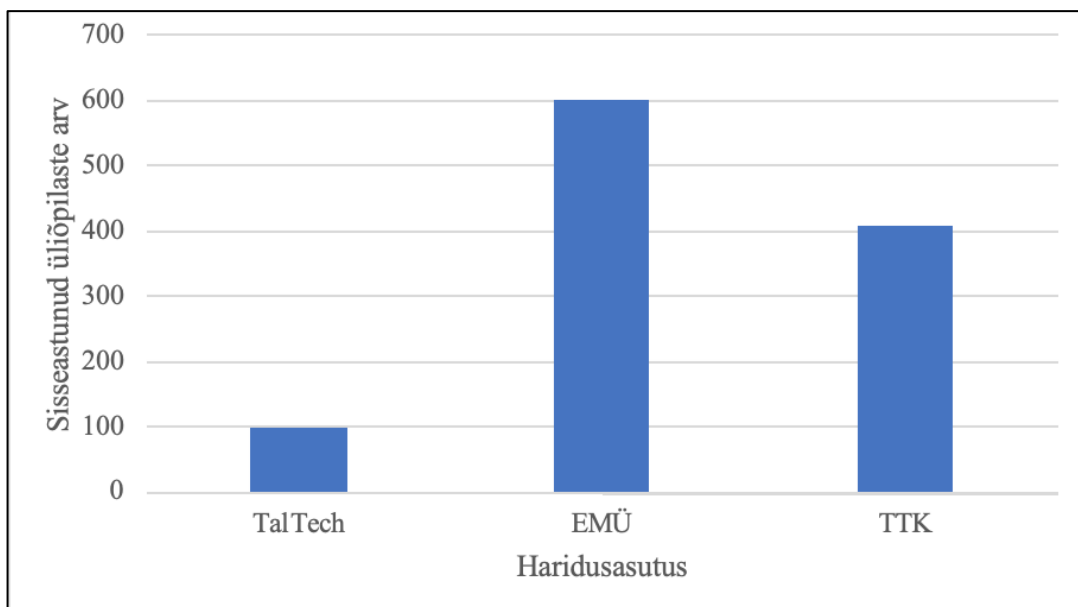

Joonis 1. Kõrghariduse I astme majandusarvestuse alasel õppekaval sisseastunud üliõpilaste arv Eesti kõrgkoolides aastatel 2013-2018

Allikas: autori koostatud lisa 3 toodud andmete alusel

Keskmiselt asus majandusarvestuse alasel õppekaval seitsme aasta vältel (2013-2019) õppima 180 üliõpilast (lisa 3). Enim sisseastunuid oli 2013. aastal, kui õppima asus 200 üliõpilast. Alates 2016. aastast on sisseastunute arv olnud languses. Kõige madalam sisseastunute arv oli 2014. aastal (161 üliõpilast). Kuni 2016. aastani kasvas jõudsalt Tallinna Tehnikakõrgkooli õppekaval õppurite arv, kuid sealt edasi on toimunud sujuv langus. Vaadates Kilteri magistratöös (2016) välja toodud andmeid, selgub, et langus on toimunud püsivalt juba 2012. aastast ja kõikumine on toimunud juba viimase 15 aasta jooksul. Tema toob languse põhjenduseks välja infotehnoloogia kiire arengu, mistõttu lähevad potentsiaalsed raamatupidajad õppima ärijuhtimist, õigust vm eriala.

Joonisel 2 on välja toodud majandusarvestuse alastele õppekavadele sisse astunud üliõpilaste arv haridusasutuste lõikes.

Joonis 2. Kõrghariduse I astme majandusarvestuse alase õppekaval sisseastunud üliõpilaste arv haridusasutuste lõikes aastatel 2013-2018

Allikas: autori koostatud lisa 3 toodud andmete alusel

Viimase kuue aasta jooksul on kõige rohkem sisseastunuid Eesti Maaülikooli õppekaval, kus üliõpilaste arv (680) moodustab ligi 54% kõikide üliõpilaste arvust. Samas tuleb arvestada, et kõigist Eesti Maaülikooli õppekava lõpetajatest ei pruugi saada raamatupidajaid, sest majandusarvestusele spetsialiseerumist ei ole. Seega on loogiline, et seal on rohkem õppureid, kui teistel õppekavadel. Tallinna Tehnikakõrgkooli õppekaval on sisseastunuid 481. Kõige vähem on üliõpilasi ärianduse õppekaval Tallinna Tehnikaülikoolis, kuid tuleb arvestada, et tegemist on vaid majandusarvestus digiajastul peerialal õppivate üliõpilastega. See selgitab, miks on ärianduse

õppekaval märgatavalt vähem üliõpilasi. Veel 2016. aastani tegutses Tallinna Tehnikaülikoolis allasutus Tallinna kolledž, kus sai eraldi erialana õppida majandusarvestust. Võiks eeldada, et pärast kolledži sulgemist kasvas Tallinna Tehnikaülikooli äranduse õppekaval majandusarvestusele spetsialiseerunud üliõpilaste hulk, kuid märkimisväärset kasvu pole toimunud.

Monika Nikitina-Kalamäe artiklist (2010) selgub, et 2010. aastal oli võimalus omandada majandusarvestuse alane I astme kõrgharidus järgmistes haridusasutustes:

- Lääne-Viru Rakenduskõrgkool (majandusarvestus);
- Mainori kõrgkool (ärijuhtimine, spetsialiseerumine majandusarvestusele ja finantsjuhtimisele);
- Majanduse ja Juhtimise instituut (ettevõtte majandus, spetsialiseerumine ettevõtte rahandusele, raamatupidamisele ja auditile);
- Tallinna Majanduskool (raamatupidamine);
- Tallinna Tehnikaülikooli Tallinna Kolledž (majandusarvestus);
- Estonian Business School (rahvusvaheline ärijuhtimine, spetsialiseerumine majandusarvestusele ja rahandusele);
- Euroakadeemia (ärijuhtimine);
- Eesti Maaülikool (maamajanduslik ettevõtetus ja finantsjuhtimine, spetsialiseerumine majandusarvestusele ja finantsjuhtimisele);
- Tallinna Tehnikaülikool (ärindus, spetsialiseerumine majandusarvestusele);
- Tartu Ülikool (Ettevõtetmajandus, spetsialiseerumine rahandusele ja arvestusele).

2015. aastaks oli võimaluste arv vähenenud, alles olid jäänud Lääne-Viru Rakenduskõrgkool, Tallinna Tehnikaülikooli Tallinna Kolledž, Tallinna Tehnikaülikool ja Tartu Ülikool (Kilter 2016).

2019. aasta septembris sai sisse astuda Tallinna Teknikakõrgkooli, Tallinna Tehnikaülikooli ja Eesti Maaülikooli õppekavadele. Õppekavade sulgemine annab signaali, et majandusarvestuse alase õppe vastu ei tunta enam endist huvi. Kuigi jooniste 1 ja 2 põhjal võib märkida, et õppurite arv ei ole nendel õppekavadel märkimisväärselt kahanenud, siis tegelikult on valdkonnas vähem õppureid, sest õppekavade arv on oluliselt kahanenud.

1.2.2. Kõrghariduse II aste

Kõrghariduse teise astme õpe on magistriõpe. Selle kestel süvendatakse erialaseid teadmisi ja oskusi ning omandatakse vajalikke teadmisi ja oskusi iseseisvaks töötamiseks. Magistriõppest

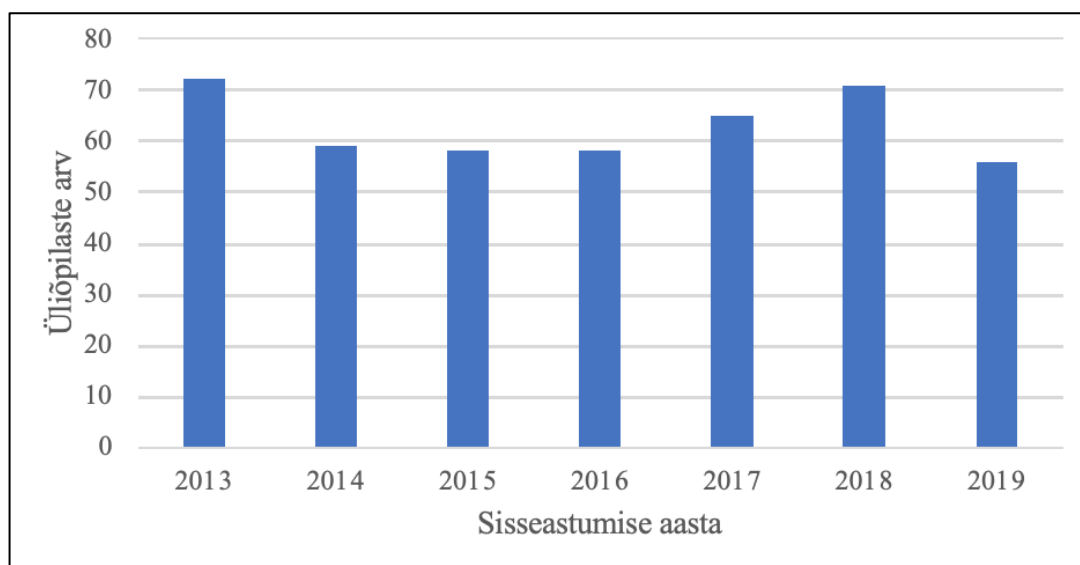
peaks saada ka piisavad teadmised, et jätkata õppimist doktoriõppes. (Eesti kõrgharidussüsteemi kirjeldus) Magistriõppes kohustuslikku praktikat ei ole. Sarnaselt bakalaureuseõppele peab olema nõutav praktika märgitud õppekavas, kui see on vajalik õppeväljundite saavutamiseks (Kõrgharidusstandard § 4) Õppe maht on 60-120 ainepunkti ja õppekava nominaalkestus üks kuni kaks aastat. Magistriõppe lõpetanutele omistatakse magistrikraad, mis annab õiguse kandideerida doktoriõppesse. (KHaS § 6) 2019/2020. õppeaastal pakuvad majandusarvestuse alast II astme haridust Eestis kaks kõrgkooli – Tallinna Tehnikaülikool ja Eesti Maaülikool (tabel 2).

Tabel 2. Kõrgkoolid, kus on võimalik omandada majandusarvestuse alane II astme kõrgharidus aastal 2020

Õppeasutus	Õppekava nimi
Tallinna Tehnikaülikool	Ärerahandus ja majandusarvestus, spetsialiseerumisega majandusarvestusele
Eesti Maaülikool	Majandusarvestus ja finantsjuhtimine

Allikas: autori koostatud lisa 1 toodud andmete alusel

Autor on koostanud joonise ka majandusarvestuse alase kõrghariduse II astme üliõpilaste arvu võrdlemiseks. Uuriti tabelis 2 nimetatud haridusasutuste õppekavasid, joonisel 3 on näha magistriõppesse sisseastunud aastatel 2013-2019.

Joonis 3. Kõrghariduse II astme majandusarvestuse alase õppekaval sisseastunud üliõpilaste arv Eesti kõrgkoolides aastatel 2013-2019

Allikas: autori koostatud lisa 4 toodud andmete alusel

Tabelist selgub, et sellist langust, nagu kõrghariduse I astmes, magistritasemel ei ole. Sisseastujate arv püsib viiekümne ja kaheksakümne vahel, langedes 2014. aastast 2016. aastani ja siis uuesti 2019. aastal. Kõige rohkem oli sisseastujaid 2013. aastal, kui õppima asus 72 üliõpilast. Peaaegu sama palju üliõpilasi, 71, astus sisse 2018. aastal. Kõige vähem üliõpilasi alustas õppimist 2019. aastal, kui kahes kõrgkoolis õppis kokku 56 inimest.

Eesti Maaülikoolis on seitsme aasta jooksul (2013-2019) sisse astunud kokku 264 üliõpilast. Tallinna Tehnikaülikoolis on majandusarvestusele spetsialiseerunud 175 üliõpilast. Kokku on majandusarvestuse alase II astme kõrghariduse õppekavadele sisse astunud 439 üliõpilast. Kahte kooli võrreldes selgub, et ligi 60% õppijatest tulevad Eesti Maaülikoolist. Seda võib seletada sellega, et Tallinna Tehnikaülikoolis toimub spetsialiseerumine, ehk mitte kõik vastuvõetutest ei vali majandusarvestusele suunatud õppimist. Eesti Maaülikoolis seevastu spetsialiseerumist ei toimu ja kõik sisseastujad saavad samasuguse hariduse. Lisas 4 on esitatud sisseastunud üliõpilaste arvud aastate lõikes.

2010. aastal oli võimalus omandada II astme majandusarvestuse alane kõrgharidus märksa rohkemates kõrgkoolides (Nikitina-Kalamäe 2010):

- Euroakadeemia (ärijuhtimine, spetsialiseerumine majandusarvestusele);
- Eesti Maaülikool (majandusarvestus ja finantsjuhtimine);
- Tallinna Tehnikaülikool (äriühendus ja arvestus);
- Tartu Ülikool (majandusteadus, spetsialiseerumine rahandusele ja majandusarvestusele).

2015. aastal pakkusid majandusarvestuse alast haridust Eesti Maaülikool, Tallinna Tehnikaülikool ja Tartu Ülikool (Kilter 2016). Tartu Ülikoolis on 2019/2020 õppeaastal võimalik õppida õppekaval turundus ja finantsjuhtimine, kuid sellist koondavat õppekava nagu majandusteadus enam ei ole. Euroakadeemias on veel õppekavade nimekirjas ärijuhtimine, kuid kool suletakse valitsuse otsuse järgi 2020. aasta augustikuus.

2016. aastal avaldatud OSKA arvestusala raportis nimetatakse arvestusalase hariduse suurimaks pakkujaks Tallinna Tehnikaülikool. Seda põhjendatakse sellega, et arvestusalaga seonduvat õpet pakutakse rakenduskõrgharidusest doktoriõppeni. (Tulevikuvaade ... 2016) Ka 2020. aastal saab spetsialiseerununa majandusarvestuse alast haridust omandada nii bakalaureuse- kui ka magistriõppes vaid Tallinna Tehnikaülikoolis. Kahjuks suleti rakenduskõrghariduse õppekava

Tallinna Tehnikaülikooli Tallinna Kolledžis, kui koolid liideti 2016. aasta lõpus. Paljusid majandusarvestuse alaseid aineid leidub ka Eesti Maaülikooli bakalaureuse- ja magistriõppe õppekavadel, kuid eraldi spetsialiseerumist seal ei toimu.

2. KÕRGKOOLIDE MAJANDUSARVESTUSELE SPETSIALISEERUMIST SISALDAVATE ÕPPEKAVADE VÕRDLUS

Käesolevas peatükis annab autor ülevaate majandusarvestuse alastest õppekavadest Eesti kõrgkoolides, selgitab välja nende erinevused ja sarnasused ning võrdleb nende ülesehitust.

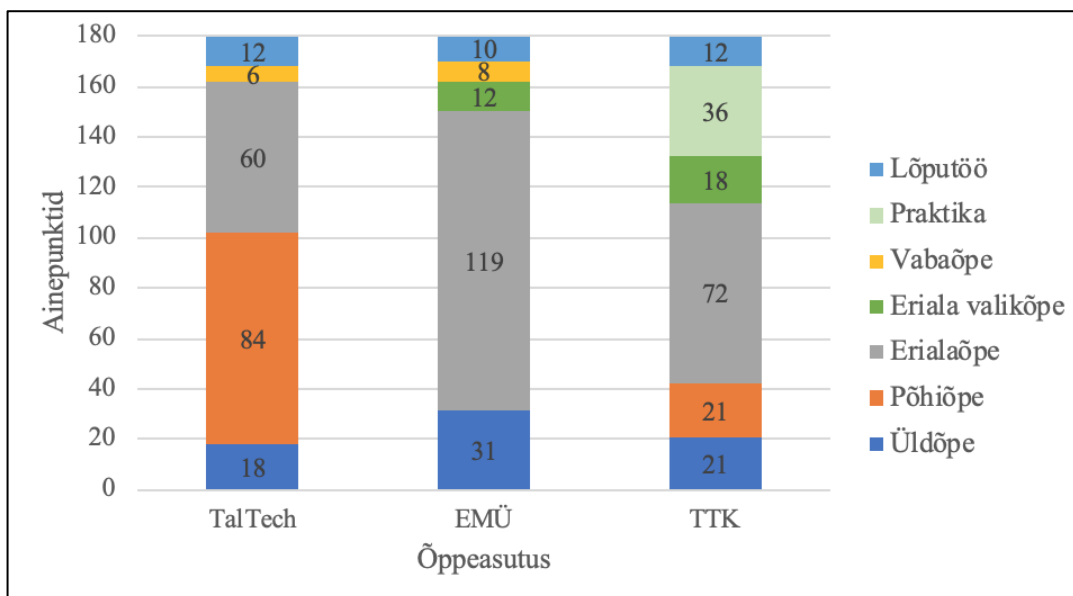
Enne 1990. aastat kinnitas riik kõrgkoolide õppekavad, kuid seejärel hakkasid kõrgkoolid ise oma õppekavasid koostama. See tekitas segadust, sest kavasad oli raske võrrelda, kuid Lissaboni konventsiooni ratifitseerimine 1998. aastal ja Bologna deklaratsiooni allkirjastamine 1999. aastal parandasid olukorda. Bologna protsessiga kaasnes üleminek 3+2 õppekavadele, ühtsele ainepunktisüsteemile, moodulitest koosnevatele õppekavadele ja õpirändele. (Haav 2013)

Kõrgharidustaseme õppe aluseks on õppekava, milles määratakse kindlaks õpiväljundid ja eesmärgid, õppe nominaalkestus ja -maht, alustamise ja lõpetamise tingimused, spetsialiseerumisvõimalused ja tuuakse välja õppeainete loetelu (KHaS § 3). Õppekava peab olema kooskõlas haridusametuse tegevussuundadega, mis tulenevad arengukavast, põhikirjast või põhimäärusest. Õppekava eesmärgid ja seatud õpiväljundid peavad vastama ülesehitusele ja sisule, kusjuures sisu ja õppekava nimetus peavad olema kooskõlas. Õppekava koosneb moodulitest, mis koondab õppeained eesmärgistatud kogumiks või koosneb ühest õppeainest. (Kõrgharidusstandard § 3)

2.1. Kõrghariduse I astme majandusarvestusele spetsialiseerumist sisaldavate õppekavade võrdlus

Peatükist 1.2.1. selgus, et Eestis saab 2020. aastal majandusarvestuse alast I astme kõrgharidust kolmes õppeasutuses: Tallinna Tehnikaülikool, Eesti Maaülikool ja Tallinna Tehnikakõrgkool. Ärinduse, maamajandusliku ettevõtluse ja finantsjuhtimise ning majandusarvestuse õppekavad on kõik 180 ainepunkti, kuid nende ülesehitus on erinev. Vastavalt õppekava eesmärkidele ja

õpiväljunditele on keskendunud moodulitele erinevas matus. Jooniselt 4 on näha kolme õppeasutuse õppekava struktuurid koos iga mooduli mahuga ainepunktides.

Joonis 4. Kõrghariduse I astme majandusarvestuse alaste õppekavade struktuur
Allikas: autori koostatud lisas 5 toodud andmete alusel

Kõigi I astme kõrghariduse õppekavade lõpetades omistatakse lõpetajatele sotsiaalteaduste bakalaureusekraad. Moodulite ülesehitus on väga sarnane Tallinna Tehnikaülikoolis ja Tallinna Tehnikakõrgkoolis, kus on üldõpe, põhiõpe ja erialaõpe. Lisaks on Tallinna Tehnikakõrgkooli õppekaval valikainemoodul, mis on olemas ka Eesti Maaülikooli õppekaval. Tallinna Tehnikaülikoolis on valikained juba arvestatud teiste moodulite sisse. Ka praktikal on Tallinna Tehnikakõrgkoolis eraldi moodul, Tallinna Tehnikaülikoolis ja Eesti Maaülikoolis on praktika erialamoodulis. Eesti Maaülikoolis puudub põhiõpe, kuid see-eest on suur tähelepanu erialaõppes, kus antakse teadmisi erinevate majanduse valdkondade, sealhulgas majandusarvestuse kohta. Tallinna Tehnikaülikoolis ja Eesti Maaülikoolis on eraldi moodul vabaainete jaoks, mida ei ole Tallinna Tehnikakõrgkoolis.

Tallinna Tehnikaülikooli äriduse õppekava eesmärk on tagada bakalaureusetasemele vastava ja tööandjate ja ühiskonna vajadustega arvestav äriduse alane kompetents. Selleks on loodud tulemuslik ja tõhus õppeprotsess, mis võimaldab lõpetajal töötada nii kodumaiste kui ka rahvusvaheliste organisatsioonide põhiprotsessides nii spetsialisti kui ettevõtjana. Äriduse õppekaval on võimalik spetsialiseeruda viiele peerialale, millest majandusarvestusele keskendub majandusarvestus digiajal.

Õppekava koosneb neljast moodulist, nendeks on üldõppe moodul, põhiõppe moodul, peeriala moodul ja vabaõppe moodul. Põhiõppe moodul jaguneb omakorda majandusteooriaks ja ärinduse põhikompetsentsideks, vabaõppe moodul vabaõppeks ja lõputööks. Õppekava struktuur on kõigil peerialadel sarnane, erinev on vaid peeriala moodul. Õppekava maht on 180 ainepunkti, millest peeriala moodul moodustab 60 ainepunkti. (Ärinduse ...) Lisas 6 on esitatud Tallinna Tehnikaülikooli ärinduse õppekava ained, juhul kui on spetsialiseerumiseks valitud majandusarvestus digiajastul.

Majandusarvestus digiajastul peeriala eesmärgiks on omandada kompetentsid majandusarvestuse valdkonnas, et töötada erinevatel arvestuse valdkonna ametikohtadel ja mõista äriprotsesse, täiendada edaspidi isiklikke erialaseid kompetentse. Peeriala moodulis on 42 ainepunkti jagu kohustuslikke aineid ja 18 ainepunkti jagu valikaineid. Kõik ained annavad võrdselt 6 ainepunkti. Valikainete eesmärgiks on täiendada oma erialast ettevalmistust. Majandusarvestus digiajastul peeriala mooduli valikained on ära märgitud lisas 6. Kohustuslikud ained on peeriala moodulis finantsarvestuse keskkursus I ja II, maksundus, juhtimisarvestus, ärianalüütika alused, äritarkvara ja arvestuse infosüsteemid ja tööpraktika. (Ärinduse ...)

Eesti Maaülikooli maamajandusliku ettevõtluse ja finantsjuhtimise õppekava eesmärgiks on valmistada ette maamajandust tundvaid eksperte, kellel on laialdased teadmised majanduse üldistest seaduspärasustest ja oskused ettevõtte tegevuse korraldamiseks ja analüüsimiseks. (Maamajandusliku ...) Lisas 7 on esitatud Eesti Maaülikooli maamajandusliku ettevõtluse ja finantsjuhtimise õppekava ained.

Õppekava koosneb viiest moodulist, milleks on üldmoodul, erialamoodul, eriala valikmoodul, vabaained ja bakalaureusetöö või -eksam. Kõige mahukam on erialamoodul (119 ainepunkti), mis omakorda jaotub üheksaks alamooduliks. Üheks alamooduliks on 19-ainepunktiline majandusarvestus, kus antakse põhiteadmised valdkonnast. Kõik erialamooduli õppeained on kohustuslikud. Nendeks on finantsraamatupidamise üldkursus, füüsilisest isikust ettevõtja arvestus, juhtimisraamatupidamine ja raamatupidamise alused. Neljast valikmoodulist peavad õppurid valima kaks, üheks valikuks on bioloogilise vara ja avaliku sektori arvestus. (Maamajandusliku ...)

Tallinna Tehnikakõrgkoolis saab õppida õppekaval majandusarvestus. Õppekava eesmärk on luua võimalusi vajalike üld- ja erialaste kompetentside kujunemiseks. Lisaks peaks õppekava võimaldama jätkata õpinguid magistriõppe tasemel või osaleda lihtsalt elukestvas õppes. See on ainus õppekava Eestis, millel saab majandusarvestuse alase rakenduskõrghariduse. (Majandusarvestuse õppekava ...)

Õppekava koosneb kuuest moodulist, millest erialaõppel on kõige suurem ainepunktide maht. Õppekava moodulid on üldõpe, põhiõpe, erialaõpe, valikained, praktika ja lõputöö. Lisas 8 on toodud välja kõik Tallinna Tehnikakõrgkooli majandusarvestuse õppekava ained. (*Ibid.*) Jooniselt 4 selgub, et kolmest õppekavast ainsana on Tallinna Tehnikakõrgkooli õppekaval eraldi praktikamoodul. Teistel õppekavadel on praktika väiksema mahuga, olles kuue ainepunktiga erialamoodulis, kuid rakenduskõrghariduses on suurem roll praktilisel õppel ja seega on eraldi 36-ainepunktiline praktikamoodul (Ärinduse ..., Maamajandusliku ..., Majandusarvestuse õppekava ...).

Tabelis 3 on näha koondtabel majandusarvestuse alaste õppeainetega koos ainepunktidega õppekavade ja õppeasutuste lõikes kõrghariduse I astmel. Tabelisse on koondatud vaid need ained, mis on rohkemas kui ühel õppekaval. Kõigil õppekavadel on finantsarvestuse aluseid tutvustavad ained, maksundus, juhtimisarvestus ja mingis mahus praktika. Ärinduse ja majandusarvestuse õppekavadel on veel lisaks kuluarvestus ja äritarkvara õppeaine. Maamajandusliku ettevõtluse ja finantsjuhtimise ning majandusarvestuse õppekavadel on füüsilisest isikust ettevõtja arvestus, avaliku sektori arvestus ning bioloogilise vara arvestus. Ärinduse õppekaval saab veel teadmisi ärianalüütika alustest. Majandusarvestuse õppekaval on kõige rohkem spetsiifilisi majandusarvestuse alaseid aineid, nagu tööaja ja töötasu arvestus, finantsaruandlus, auditi alused, eelarvestamine, finantsanalüüs, äriühenduste raamatupidamine, finantsjuhtimine, MTÜ raamatupidamine ja maksuarvestus, arvestusalane nõustamine, rahvusvahelised finantsaruandluse standardid ja arvestus finantsteenuskustes. Tuleb silmas pidada, et kõik nimetatud ained ei ole kohustuslikud vaid ka valikained, ehk õppurid ei pea kõiki neid aineid läbima, kuid neil on selleks võimalus.

Tabel 3. Kõrghariduse I astme õppekavade majandusarvestuse alased õppeained õppekavade ja õppeasutuste kaupa koos ainepunktidega (EAP-des)

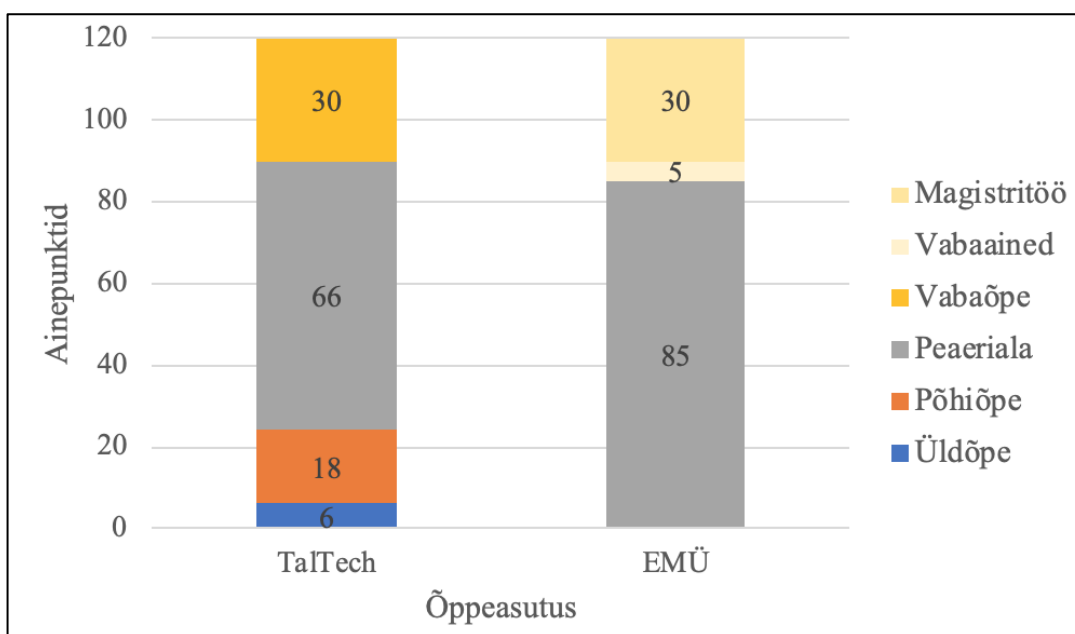
Õppeasutus	Tallinna Tehnikaülikool	Eesti Maaülikool	Tallinna Tehnikakõrgkool
Õppekava	Ärindus, spetsialiseerumisega majandusarvestusele digiajastul	Maamajanduslik ettevõtlus ja finantsjuhtimine	Majandusarvestus
Õppekava maht (EAP)	180	180	180
Õppeained	Finantsarvestuse alused (6)	Raamatupidamise alused (5)	Finantsarvestus I (9)
	Finantsarvestuse keskkursus I (6)	Finantsraamatupidamise üldkursus (6)	Finantsarvestus II (6)
	Finantsarvestuse keskkursus II (6)		Finantsarvestus III (6)
	Maksud (6)	Maksud (3)	Maksud (6)
	Juhtimisarvestus (6)	Juhtimis-raamatupidamine (6)	Kulu- ja juhtimisarvestus (6)
	Kuluarvestus (6)		
	Äritarkvara ja arvestuse infosüsteemid (6)		Äritarkvara (3)
		Füüsilisest isikust ettevõtja arvestus (2)	FIE raamatupidamine ja maksuarvestus (3)
		Bioloogilise vara arvestus ja hindamine (3)	Bioloogilise vara arvestus (3)
	Avaliku sektori arvestus ja finantsjuhtimine (3)	Arvestus eelarvelises asutuses (3)	

Allikas: autori koostatud lisa 5 toodud andmete alusel

Autori arvates saab kõige süvendatumalt õppida majandusarvestust Tallinna Tehnikakõrgkoolis, mille õppekaval on kõige rohkem majandusarvestuse alaseid õppeaineid. Suhteliselt laia pildi annab Tallinna Tehnikaülikooli õppekava, kus saab teadmisi nii üleüldistest majandusprotsessidest ja majanduse erinevatest valdkondadest, kui ka spetsialiseeritud õpet majandusarvestusest ja seeläbi süvendada erialaseid teadmisi. Eesti Maaülikooli õppekaval saab rohkem omandada maamajanduslikke teadmisi, selle valdkonna eripärasid ja võimalusi.

2.2. Kõrghariduse II astme õppekavade võrdlus

Käesoleva töö 1.2.2. peatükis selgus, et magistritasemel saab majandusarvestuse alast õpet Eestis Tallinna Tehnikaülikooli ja Eesti Maaülikooli õppekavadel. Õppekavadel ärirahandus ja majandusarvestus ning majandusarvestus ja finantsjuhtimine õpitakse süvendatult majandusarvestuse alaseid aineid, et valmistada ette spetsialiste, kes on valmis töötama ettevõtluses ning jätkama õpinguid elukestvas või doktoriõppes. (Ärirahanduse ..., Majandusarvestuse ja finantsjuhtimise ...) Jooniselt 5 on näha mõlema õppeasutuse õppekavade struktuurid koos iga mooduli mahuga ainepunktides.

Joonis 5. Kõrghariduse II astme majandusarvestuse alaste õppekavade struktuur
Allikas: autori koostatud lisas 5 toodud andmete alusel

Nii Tallinna Tehnikaülikooli kui ka Eesti Maaülikooli vastavate õppekavade lõpetajatele antakse sotsiaalteaduste magistrikraad. Mõlema õppekava maht on 120 ainepunkti ja nominaalkestus on 2 aastat. Õppekavade ülesehitus on küllaltki erinev, peamiseks erinevuseks on Eesti Maaülikoolis majandusarvestuse ja finantsjuhtimise õppekaval üld- ja põhiõppe mooduli puudumine ja üleüldine valikainete puudumine. Tallinna Tehnikaülikooli õppekaval on vabaõppe moodulisse koondatud nii magistritöö (24 ainepunkti) kui ka vabaained (6 ainepunkti), samas kui Eesti Maaülikooli õppekaval on need eraldi moodulid. Praktika on Tallinna Tehnikaülikoolis arvestatud erialamoodulisse 6 ainepunkti mahus, Eesti Maaülikoolis on see erialamoodulis alamoodulis 5 ainepunkti mahus. Tallinna Tehnikaülikooli erialal on majandusarvestusele keskenduvate ainete

maht suurem (66 ainepunkti) kui Eesti Maaülikooli erialal (26 ainepunkti). See on igati mõistetav, sest Tallinna Tehnikaülikoolis on võimalik spetsialiseeruda ainult majandusarvestusele, samas kui Eesti Maaülikoolis on õppekava nimetus ja sisu nii majandusarvestus kui ka finantsjuhtimine. Ärirahanduse ained on Tallinna Tehnikaülikoolis eraldi peaerialamoodulis. (Ärirahanduse ..., Majandusarvestuse ja finantsjuhtimise ...)

Tallinna Tehnikaülikooli erialal ärirahandus ja majandusarvestus on võimalik spetsialiseeruda majandusarvestusele. Õppekava eesmärgiks on süvendada bakalaureuseõppes omandatud teadmisi, peamiselt ettevõtte rahanduse, majandusarvestuse ja audiitortevuse valdkonnas. Selleks, et tegutseda kõrgelt kvalifitseeritud spetsialistina finantssektori ettevõtetes või mõne majandusüksuse finantsjuhtimise, majandusarvestuse või audiitortevuse vallas, antakse magistriõppes teoreetilised teadmised ja metoodilised oskused. Üliõpilastes tahetakse arendada süsteemset mõtlemist ja analüüsi- ning diskuteerimisoskust, et oleks oskused tegutseda nüüdisaegses rahvusvahelises ärikeskkonnas. Eeldused luuakse ka õppetegevuse jätkamiseks doktoriõppes. Antud õppekaval on võimalus spetsialiseeruda lisaks majandusarvestusele ka audiitortevusele või ärirahandusele. Sarnaselt Tallinna Tehnikaülikooli ärintegevuse õppekavale on ka magistritasemel neli moodulit, milles sõltuvalt spetsialiseerumisest erineb peaeriala moodul. Õppekava maht on 120 ainepunkti, millest peaeriala moodul annab 66 ehk üle poolte ainepunktide. (Ärirahanduse ...) Lisas 9 on esitatud Tallinna Tehnikaülikooli ärirahanduse ja majandusarvestuse õppekava ained, juhul kui on spetsialiseerumiseks valitud majandusarvestus.

Ärirahanduse ja majandusarvestuse õppekava majandusarvestuse peaeriala eesmärgiks on anda õppijale süsteemne ülevaade majandusarvestuse ajaloolisest arengust, nüüdiskontseptsioonidest ja tulevikusuundumustest. Lisaks selgitatakse majandusarvestuse ja maksunduse eripärasid erinevates riikides ja reguleerimist Euroopa Liidus. Magistritasemele on eripärane ka audiitorkontrolli olemusega tutvumine ja vastavate eesmärkide ja metoodikate tundmine. Peaeriala moodulis moodustavad põhiosa kohustuslikud ained, mida on 48 ainepunkti mahus, valikaineid tuleb valida vähemalt 18 ainepunkti jagu. Sarnaselt bakalaureusetasemele annavad kõik peaeriala ained 6 ainepunkti. Valikainete eesmärk on anda üliõpilasele süvendatud teadmised ja arendada spetsiifilisi oskusi, mille jaoks õppija ise vajadust tunneb. Peaeriala kohustuslikud ained on finantsarvestuse süvakursus, strateegiline juhtimisarvestus ja kulujuhtimine, rahvusvaheline maksundus, magistriseminar (majandusarvestus, audiitortevus), finants-aruandlus ja -analüüs, kontserniarvestus, erialapraktika, audiitorkontroll, siseaudit ja rahvusvaheline arvestus: teooria ja praktika. (*Ibid.*)

Eesti Maaülikoolis on magistritasemel majandusarvestusele pühendatud õppekava majandusarvestus ja finantsjuhtimine. Õppekava eesmärgiks on ette valmistada spetsialiste, kes töötaksid ettevõtluses ja oleksid ette valmistatud tulevaseks teadus- ja arendustöök. Eeldatakse, et magistriõppe lõpetanud on orienteeritud jätkama doktoriõppes ja elukestvas õppes. Eesti Maaülikooli eripäraks loetakse seda, et lõpetanu tunneb just põllumajandusettevõtte majandusarvestuse eripärasid. (Majandusarvestuse ja finantsjuhtimise ...) Lisas 10 on esitatud Eesti Maaülikooli majandusarvestus ja finantsjuhtimise õppekava ained.

Erinevalt Tallinna Tehnikaülikoolist ja kõrghariduse I astmes võrreldud haridusasutustest ei ole Eesti Maaülikooli magistriõppe ainekaval võimalik valida õppeaineid. Kõik ained on kohustuslikud, vaid vabaõppemoodulis on võimalus 5 ainepunkti mahus oma äranägemise järgi aineid valida. Õppekava koosneb kolmest moodulist: erialamoodul, vabaained ja magistritöö. Erialamoodul on mahult suurim, olles 85 ainepunkti kogu 120-ainepunktilisest õppekavast. Erialamoodul koosneb omakorda alamoodulitest, millest suurima mahuga on majandusarvestuse alamoodul. Majandusarvestuse alamooduli moodustavad järgmised ained: arvestus ja eelarvestamine põllumajandusettevõttes, arvestus äriühendustes, arvestuse infosüsteemid, *controlling*, finantsarvestus, juhtimisarvestus ja majanduskontroll. Alamoodul annab kokku 26 ainepunkti ja õppeainete maht varieerub kolmest ainepunktist viieni. (*Ibid.*)

Tabelis 4 on näha koondtabel majandusarvestuse alaste õppeainetega koos ainepunktidega õppekavade ja õppeasutuste lõikes kõrghariduse II astmel. Tabelisse on koondatud vaid need ained, mis on mõlemal õppekaval. Tallinna Tehnikaülikooli õppekaval on veel võimalus lisaks õppida rahvusvahelist arvestust ja maksundust, finantsaruandlust ja -analüüsi ning arvestust ja auditit riigiasutustes. Eesti Maaülikooli õppekava kõik majandusarvestuse alased õppeained on tabelis 4 ära toodud.

Autori arvates saab süvendatumalt õppida majandusarvestust Tallinna Tehnikaülikoolis, kus on tänu spetsialiseerumisele rohkem majandusarvestuse alaseid aineid. Eesti Maaülikoolis keskendutakse ka finantsjuhtimisele ja üldiselt ettevõtte majandamisele. Lisaks on Eesti Maaülikooli õppekaval põllumajandusele spetsiifilised ained, et lõpetanud oskaksid põllumajandusettevõtteid majandada. Eesti Maaülikooli õppekavas oli ka selliseid aineid, mida Tallinna Tehnikaülikoolis õpetati bakalaureusetasemel (juhtimis- ja finantsarvestus). Tallinna

Tehnikaülikooli õppekaval saab rohkemates valdkondades kasutatavad teadmised, kui Eesti Maaülikooli õppekaval.

Tabel 4. Kõrghariduse II astme õppekavade majandusarvestuse alased õppeained õppekavade ja õppeasutuste kaupa koos ainepunktidega (EAP-des)

Õppeasutus	Tallinna Tehnikaülikool	Eesti Maaülikool
Õppekava	Ärerahandus ja majandusarvestus, spetsialiseerumisega majandusarvestusele	Majandusarvestus ja finantsjuhtimine
Õppekava maht (EAP)	120	120
Õppeained	Finantsarvestuse süvakursus (6)	Finantsarvestus (4)
	Strateegiline juhtimisarvestus ja kulujuhtimine (6)	Juhtimisarvestus (3)
	Arvestus ja audit riigiasutustes (6)	Arvestus ja eelarvestamine põllumajandusettevõttes (5)
	Kontserniarvestus (6)	Arvestus äriühendustes (3)
	Siseaudit (6)	<i>Controlling</i> (4)
	Audiitorkontroll (6)	Majanduskontroll (4)
	Magistriseminar (majandusarvestus, audiitortegevus) (6)	Eriala magistriseminar (3)
	Äriinfosüsteemid (6)	Arvestuse infosüsteemid (3)

Allikas: autori koostatud lisa 5 toodud andmete alusel

Kokkuvõtvalt võib öelda, et kõrgkoolide võimalus ise õppekavasid koostada teeb nende võrdlemise küllaltki keeruliseks. Iga hariduseasutus valib endale sobiva suuna, et majandusarvestuse spetsialiste koolitada ja valib selle järgi õppekavasse ained. See loob õppijatele hea võimaluse mitmete erinevate valikute seast valida endale sobiv haridusasutus ja õppekava. Kõik uuritud õppekavad annavad vähemalt esmase arusaamise majandusarvestusest ja sellega kaasnevast. Negatiivseks aspektiks on selle juures õppekavade tundmise vajadus, et enda vajadustele sobiv valik langetada. Tulevane õppija peab ise õppekavadega tutvuma ja enda jaoks selgeks mõtlema, milline õppekava on sobivaim. Selleks peab võtma aega, et erinevate haridusasutuste ja nende pakutavate õppekavadega tutvuda.

3. TALLINNA TEHNIKAÜLIKOOLI MAJANDUSARVESTUSELE SPETSIALISEERUMIST SISALDAVATE ÕPPEKAVADE ARENG

Käesolevas peatükis annab autor ülevaate Tallinna Tehnikaülikooli majandusarvestusele spetsialiseerumist sisaldavate õppekavade arengust aastatel 2013-2019 ja vastavusest OSKA arvestusala raporti soovitudele. Kõrghariduse I astmel saab õppida õppekaval äridundus, kus üks võimalik spetsialiseerumine on majandusarvestus digiajastul (Äridundus ...). Magistritasemel ehk II astmel on õppekava ärirahandus ja majandus-arvestus, kus saab spetsialiseeruda majandusarvestusele (Ärirahandus ...).

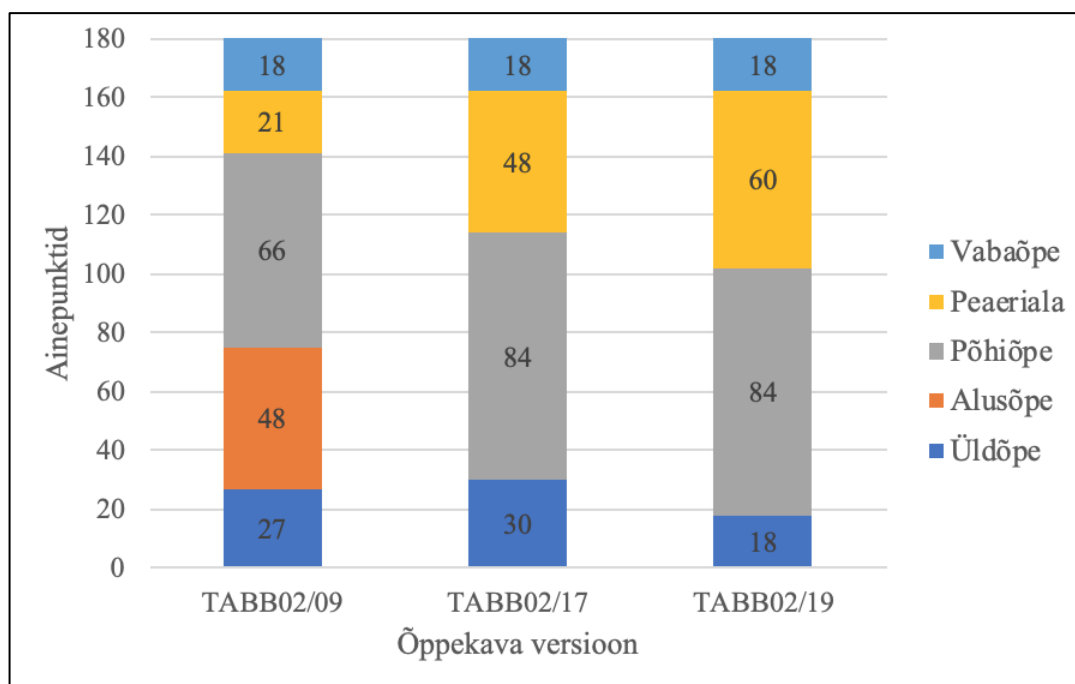
Töö esimesest peatükist selgus, et majandusarvestus ja raamatupidamine on läbinud suure arengu ja arengud toimuvad ka tulevikus, muutes töö iseloomu ja ülesandeid. Muutuseid läbi elanud ala vajab muudatusi ka majandusarvestuse alases hariduses, kus ei saa jätkata õpetamist nii, nagu seda on alati tehtud. Tegemist on keerulise olukorraga, sest akadeemilise hariduse omandamine on suhteliselt konservatiivne ja traditsioone austav protsess, samas kui ärimaailm teeb läbi suuri muutusi. (Lumi 2007)

3.1. Äridunduse õppekava areng

Tallinna Tehnikaülikoolis on ajavahemikus 2013-2019 olnud äridunduse õppekaval kolm erinevat õppekava. Esimene neist hakkas kehtima 2009/2010 õppeaastast (TABB02/09), teine 2017/2018 õppeaastast (TABB02/17) ja viimase õppekava järgi (TABB02/19) hakati õppima 2019. aasta sügisel. Õppekavade eesmärkides või õpiväljundites erinevusi ei ole, kuid on muutunud õppekavade sisu ja õppeainete valik, mis on tekitanud ka vajaduse peerialade nimede täpsustamiseks. 2009/2010 õppeaasta õppekaval oli nendeks juhtimine ja töökorraldus, ärirahandus, majandusarvestus ja turundus. 2017. aasta sügisel jõustunud õppekaval oli juhtimise ja töökorralduse asemel lihtsalt juhtimine ja lisandus viies peeriala logistika. Selle põhjuseks võib olla bakalaureusetasemel logistika eriala sulgemine Tallinna Tehnikaülikoolis. 2019. aasta sügisel jõustunud õppekaval on peerialad logistika ja tarneahel, majandusarvestus digiajastul, ettevõtlus

ja juhtimine, turundus ja ärirahandus. (Ärinduse ... 2009; 2017; 2019) Edaspidi antakse selles alapeatükis ülevaade majandusarvestuse alasest peerialast, nende muutustest õppekava ülesehituses.

Kõige rohkem on õppekava moodulites olnud muutusi 2009/2010 ja 2017/2018 õppeaastatel. Kõigil õppekavadel on olnud üldõppe, põhiõppe, peeriala ja vabaõppe moodul, 2009/2010 õppeaastal oli lisaks veel alusõppe moodul. Alusõppemoodul jagunes veel omakorda kolmeks alammoduliks, matemaatika, statistika ja infotehnoloogia (A1), majandusteoreetilised alused (A2) ja teadustöö ja majandusuuringud (A3). Moodulite mahud erinevad kõigi kolmel õppekaval, kuid kõik õppekavad annavad kokku 180 ainepunkti. (*Ibid.*) Jooniselt 6 on näha kolme ärinduse õppekava struktuurid koos iga mooduli mahuga ainepunktides.

Joonis 6. Tallinna Tehnikaülikooli ärinduse õppekavade struktuur
Allikas: autori koostatud lisa 11 toodud andmete alusel

TABB02/09 põhiõppe moodulis majandusarvestus ja ärirahandus on neljast õppeainest kolm majandusarvestuse alased: finantsarvestuse alused, maksundus ja juhtimisarvestus. Need on ka ainsad majandusarvestuse alased ained, mida õpivad kõik ärinduse õppekavale sisseastunud. TABB02/17 õppekaval on maksundus arvatud üldõppe moodulisse ja finantsarvestuse alused põhiõppe alammodulisse ärinduse baaskompetentsid. Juhtimisarvestust enam kõik sisseastunud ei õpi, see aine on majandusarvestuse erialamoodulis. Kõige hiljutisemal õppekaval TABB02/19,

mille järgi uued sisseastunud õppima hakkavad, on jäänud põhiõppe alammoodulisse ainult finantsarvestuse alused. Ka maksundus on majandusarvestus digiajastul alammoodulis. Nii maksundust kui ka juhtimisarvestust on võimalik teistel peerialadel õppida valikainena. (*Ibid.*)

TABB02/09 õppekaval on erialamoodul kõige väiksema mahuga, 21 ainepunkti. Hilisematel õppekavadel on see vastavalt 48 ja 60 ainepunkti, mis näitab, et õppekavad on muutunud rohkem erialamoodulikeskseks. Seda tõestab ka see, varem sai enne erialamooduli läbimist rohkem majandusarvestuse alaste ainete ainepunkte: 2009/2010. kehtima hakanud õppekaval 16, 2017/2018. õppeaastal 9 ja 2019/2020. õppeaastal 6 ainepunkti. Õppemahud on jäänud finantsarvestuse aluste ja juhtimisarvestuse õppeainetel samaks, mõlemad 6 ainepunkti. Maksunduse õppemaht oli 2009/2010. õppeaastal 4 ainepunkti, alates 2017. aasta sügisest on see 3 ainepunkti. TABB02/09 õppekaval said kõik üliõpilased mahukama pildi majandusarvestuse alastest ainetest, hiljem hakkasid need üldõppest kaduma. See tähendab, et kui tänasel päeval tahta rohkem teada majandusarvestusest, peab vastavale peerialale spetsialiseeruma, sest üldõppes, mille läbivad võrdselt kõik sisse astunud, on alles jäänud vaid üks majandusarvestuse alane aine. (*Ibid.*)

Kui 2019. aasta sügisel jõustunud õppekaval on peerialamoodulis kohustuslikke aineid seitse ja õppemaht 42 ainepunkti, siis kümne aasta tagusel õppekaval on neid ainult kolm ja kokku 13 ainepunkti mahus. Mõlemal juhul on nende sisse arvestatud ka tööpraktika, mis on väärt 6 ainepunkti, varem olid 5. 2017. aasta sügisel jõustunud õppekaval oli majandusarvestuse alaste kohustuslike õppeainete maht väiksem kui TABB02/19 õppekaval, vastavalt viis ainet ja 30 ainepunkti. (*Ibid.*) Tabelis 5 on näha kõikidel õppekavadel majandusarvestuse alaste ainete liikumised moodulite vahel ja mahtude muutused. Rohelisega on märgitud mooduli muutumine ja oranžiga õppeaine mahu muutumine. Sinisega on märgitud uued õppeained.

Tabelist 5 selgub, et uusi majandusarvestuse alaseid aineid on õppekavadele juurde tulnud kahel korral. TABB02/17 õppekaval on uus valikaine arvestuse infosüsteemide alused, mis järgmisel õppekaval on arvatud erialamooduli kohustuslike ainete hulka. TABB02/19 õppekaval on erialamoodulis uus kohustuslik õppeaine ärianalüütika alused. Maksundus on liikunud erinevates moodulites ja mahult kõigepealt vähenenud, seejärel suurenenud. Selgub ka, et finantsarvestuse keskkursused I ja II on mahult suurenenud, olles TABB02/17 õppekava versioonist alates 6-ainepunktilised. Äritarkvara ja arvestuse infosüsteemide sarnast õppeainet pole varem õppekavadel olnud, selle eesmärk on arendada äriettevõtete tarkvaralahendustest arusaamist ja

õppida nende tööpõhimõtteid, funktsionaalsust, ülesehitust ja juurutamisprojekte. Kuluarvestus, mis TABB02/17 õppekavaversioonis on kohustuslik aine, on teistes õppekavadel valikainete hulgas. (*Ibid.*)

Tabel 5. Ärinduse õppekavade majandusarvestuse alased õppeained koos ainemahtudega (EAP-des)

Õppekava nimi	TABB02/09	TABB02/17	TABB02/19
Peaeriala nimetus	Majandusarvestus	Majandusarvestus	Majandusarvestus digiajastul
Üldõppe moodul		Maksundus (3)	
Põhiõppe moodul	Finantsarvestuse alused (6) Maksundus (4) Juhtimisarvestus (6)	Finantsarvestuse alused (6)	Finantsarvestuse alused (6)
Peaeriala mooduli kohustuslikud ained	Finantsarvestuse keskkursus I (4) Finantsarvestuse keskkursus II (4) Tööpraktika (5)	Finantsarvestuse keskkursus I (6) Finantsarvestuse keskkursus II (6) Kuluarvestus (6) Juhtimisarvestus (6) Tööpraktika (6)	Finantsarvestuse keskkursus I (6) Finantsarvestuse keskkursus II (6) Maksundus (6) Juhtimisarvestus (6) Tööpraktika (6) + Ärianalüütika alused (6) Äritarkvara ja arvestuse infosüsteemid (6)
Peaeriala mooduli valikained	Kuluarvestus (4)	+ Arvestuse infosüsteemide alused (6)	Kuluarvestus (6)

Allikas: autori koostatud lisa 11 toodud andmete alusel

Erialamooduli valikainete maht on viimasel kahel õppekaval olnud võrdselt 18 ainepunkti, 2009/2010. õppeaasta õppekaval on kohustuslik läbida vähemalt 8 ainepunkti mahus valikaineid. Seejuures on valikaineid ainult neli, millest omakorda majandusarvestuse alane ainult kuluarvestus. Iga valikaine esindab ühte peeriala alla kuuluvat valdkonda. Kuigi viimase kahe õppekava nõutud läbitavate valikainete maht on võrdne, on TABB02/17 õppekaval valikaineid kokku kaheksa ja TABB02/19 neliteist. Üliõpilaste õppimismaht ei ole kasvanud, aga neil on rohkem õppeaineid, mille hulgast endale sobivad valida. Juurde on tulnud nii teiste peerialade valdkonda kuuluvaid valikaineid kui ka üleüldiselt äriduse vallas vajalikke aineid. Lisas 12 on esitatud kõikide äriduse eriala majandusarvestuse peerialade valikained. (*Ibid.*)

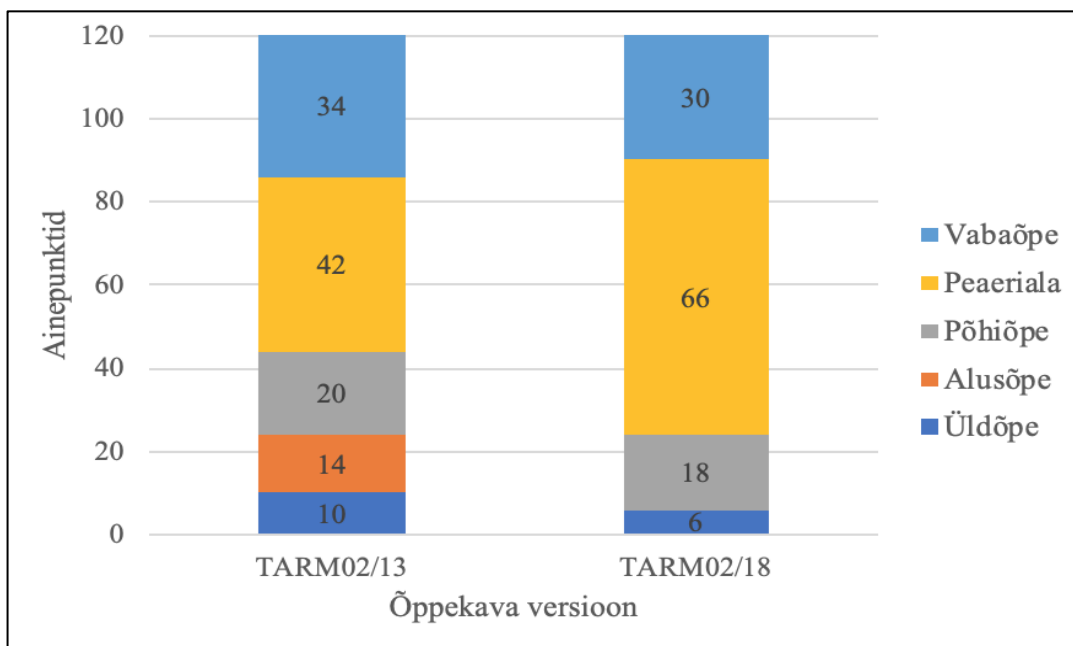
TABB02/09 õppekavaversioonis on kõigil peerialadel täpselt samasugused valikained. TABB02/17 ja TABB02/19 õppekava puhul on küll kõigi peerialade valikainete valik erinev, kuid on palju aineid, mis on mõnel teisel peerialal kohustuslikud või on kõigil aine õppekaval valikainena. 2017. aasta sügisel jõustunud õppekaval on kõigil peerialadel valikaineks majandusarvestuse alane õppeaine arvestuse infosüsteemide alused. Lisaks sellele on õppekava kohustuslik aine juhtimisarvestus kohustuslik ka juhtimise peerialal ning valikaine turunduse ja logistika peerialadel. Õppeaine kuluarvestus on valikainena ka ärirehanduse ja juhtimise peerialadel. Õppekaval TABB02/19 on kõige rohkem kokkulangevusi õppeainetes ärirehanduse õppekavaga. TABB02/19 õppekavaversioonis on uued ained ostujuhtimine, loovus ja innovatsioon, ettevõtte loomine, arengutrendid majanduses ja sissejuhatus andmebaasidesse. Ülejäänud ained on olnud mingil kujul, kas kohustusliku või valikainena, ka teiste õppekavade teistes moodulites. (*Ibid.*)

Autori arvates on muutunud äriduse õppekava spetsiifilisemaks. Varasemal õppekaval saadi rohkem teadmisi üleüldiselt äriduse ja teiste peerialade kohta, viimasel õppekaval on suurem osakaal peeriala ainetel. Seetõttu saavad õppijad parema ettekujutuse oma peerialast, kuid selle võrra vähem teadmisi teiste peerialade õppeainete kohta. See eeldab, et õppijad teevad teadliku valiku, millisel peerialal nad õppida soovivad, et siis täpsemaid teadmisi saada. Õppeainete mahud ainepunktides on suurenenud, olles TABB02/19 õppekava versioonis kõik 6-punktilised. Juurde on tulnud ka õppeaineid. TABB02/09 õppekava versioonis oli suurem fookus üldteadmiste saamisel, mida omandati alusõppe moodulis, kuid kui õppekava läks rohkem peerialakeskseks, ei ole enam ka alusõppe moodulit ja erialaste õppeainete hulk ja maht on saanud suurenda.

3.2. Ärirahanduse ja majandusarvestuse õppekava areng

Aastatel 2013-2019 on Tallinna Tehnikaülikooli magistriõppe erialal ärirahandus ja majandusarvestus olnud kaks õppekava. Esimene neist jõustus 2013/2014. õppeaastal (TARM02/13) ja teine 2018/2019 õppeaastal (TARM02/18). Mõlema õppekava eesmärk on süvendada bakalaureusetasemel saadud teadmisi ja valmistada ette elukestvaks ja/või doktoriõppeks. Lisaks seab õppekava eesmärgiks anda oskused ja teadmised kõrgelt kvalifitseeritud spetsialistina töötamiseks. Õppekavade peerialadeks on ärirahandus, majandusarvestus ja audiitortegevus. (Ärirahanduse ... 2013; 2018) Selles alapeatükis antakse ülevaade majandusarvestuse peerialast ja selle muutustest õppekaval.

TARM02/18 õppekava struktuur sarnaneb ärianduse 2019. aasta sügisel kehtima hakanud õppekavaga, kus on üldõppe, põhiõppe, peeriala, vabaõppe ja lõputöö moodulid. TARM02/13 õppekaval on lisaks alusõppe moodul. Mõlemal õppekaval on maht 120 ainepunkti, kuid maht jaotub moodulite vahel erinevalt. Lõputöö mooduli maht on TARM02/18 õppekaval kuue ainepunkti võrra väiksem, 24 ainepunkti, kuid seevastu on vabaõppe moodul kahe ainepunkti võrra suurem, 6 ainepunkti. Mõlemal ainekaval on suurim peeriala moodul. (*Ibid.*) Jooniselt 7 on näha ärirahanduse ja majandusarvestuse õppekava eri versioonide struktuurid koos iga mooduli mahuga ainepunktides.

Joonis 7. Tallinna Tehnikaülikooli ärirahanduse ja majandusarvestuse õppekavade struktuur
Allikas: autori koostatud lisa 11 toodud andmete alusel

Õppekaval TARM02/13 on kõigil peerialadel ühine üldõppemoodul, kus kahest kohustuslikust aimest üks on rahanduse ja majandusarvestuse alane kommunikatsioon. Valikainete hulgas on veel majandusarvestuse ja audiitortegevuse magistriseminar. Alus- ja põhiõppe moodulis on majandusarvestuse alaseid aineid kaks: finantsaruandlus ja analüüs ning strateegiline juhtimisarvestus ja kulujuhtimine. Äriahanduse peerialal on ka seal kaks majandusarvestuse alast ainet: strateegiline juhtimisarvestus ja kulujuhtimine ning finantsarvestuse süvakursus. TARM02/18 õppekaval on kõigil peerialadel ühised üld- ja põhiõppe moodulid, kus on samuti pooled ained majandusarvestuse alased. Need on finantsarvestuse süvakursus ning strateegiline juhtimisarvestus ja kulujuhtimine. (*Ibid.*)

2013/2014. õppeaasta õppekava erialamoodul on palju väiksema mahuga kui 2018. aasta sügisel kehtima hakanud õppekaval, vastavalt 42 ja 66 ainepunkti. Erinevus tuleb peamiselt sellest, et uuemal õppekaval ei ole alusõppe moodulit ja teiste moodulite mahud on väiksemad. Sarnaselt bakalaureusetasemele on õppekavad läinud rohkem erialamoodulikeskseks, sest enne erialamooduli läbimist saadi vanemal õppekaval 16 ainepunkti väärtuses majandusarvestuse alaseid aineid, uuemas ainult 12 ainepunkti väärtuses. TARM02/18 õppekaval on TARM02/13 õppekaval olnud õppeained liidetud ja nende õppemaht on kokkuvõttes vähenenud. (*Ibid.*)

2018. aasta sügisel jõustunud õppekaval on majandusarvestuse peerialal kaheksa kohustuslikku ainet, varasemal õppekaval on neid ainult kuus. Ka õppemahud on erinevad, TARM02/18 õppekaval on neid 48 ainepunkti mahus, mille hulka kuulub ka 6-ainepunktiline erialapraktika. TARM02/13 õppekaval on 26 ainepunkti, millest vaid 1 ainepunkt moodustab erialapraktika. (*Ibid.*) Tabelis 6 on näha kõikide õppekavadel majandusarvestuse alaste ainete liikumised moodulite vahel ja mahtude muutused. Tabelis on rohelisega märgitud mooduli muutumine ja oranžiga õppeaine mahu muutumine. Laienenud või ühendatud sisuga õppeained on märgitud kollasega.

Tabelist 6 selgub, et TARM02/13 õppekaval olnud magistriseminar ning finantsaruandlus ja -analüüs on TARM02/18 õppekaval erialamoodulis. Uus kohustuslik õppeaine on rahvusvaheline maksundus, mis varem oli valikaine. Ühe õppeaine sisu on natuke laienenud, TARM02/18 õppekaval on arvestus ja audit riigiasutustes, kus lisaks eelmise õppekava õppeaine eesmärkidele tutvustatakse ka avaliku sektori asutuste auditeerimist reguleerivaid õigusakte.

Tabel 6. Äriarahanduse ja majandusarvestuse õppekavade majandusarvestuse alased õppeained koos ainemahtudega (EAP-des)

Õppekava nimi	TARM02/13	TARM02/18
Peaeriala nimetus	Majandusarvestus	Majandusarvestus
Üldõppe moodul	Rahanduse ja majandusarvestuse alane kommunikatsioon (3) Magistriseminar (majandusarvestus, audiitortegevus) (3)	
Põhiõppe moodul	Finantsaruandlus ja -analüüs (6) Strateegiline juhtimisarvestus ja kulujuhtimine (4)	Finantsarvestuse süvakursus (6) Strateegiline juhtimisarvestus ja kulujuhtimine (6)
Peaeriala mooduli kohustuslikud ained	Audiitorkontroll (5) Siseaudit (5) Arvestus mittetulundusühingutes, siset- ja riigiasutustes (5) Kontserniarvestus (5) Rahvusvaheline arvestus (5) Erialapraktika (1)	Audiitorkontroll (6) Siseaudit (6) Magistriseminar (majandusarvestus, audiitortegevus) (6) Kontserniarvestus (6) Rahvusvaheline arvestus: teooria ja praktika (6) Erialapraktika (6) Finantsaruandlus ja -analüüs (6) Rahvusvaheline maksundus (6)
Peaeriala mooduli valikained	Raamatupidaja ja audiitori kutse-eetika (2) - Arvestuse infosüsteemid (3) Sotsiaal- ja keskkonnaarvestus (3) Raamatupidamispettused ja kohtulik raamatupidamiskspertiis (4) Majandusarvestuse teooria (5) Finantsarvestuse süvakursus (6) Rahvusvaheline maksundus (5)	Rahanduse ja majandusarvestuse alane kommunikatsioon (6) Arvestus ja audit riigiasutustes (6) Finantspettused ja eetika (6) Rahvusvaheline maksundus (6)

Allikas: autori koostatud lisa 11 toodud andmete alusel

Osad varasema õppekava õppeained on liidetud, strateegilises juhtimisarvestuses ja kulujuhtimises on ka varasema valikaine sotsiaal- ja keskkonnaarvestuse eesmärgid. Rahvusvaheline arvestus: teooria ja praktika on nii majandusarvestuse teooria kui ka rahvusvahelise arvestuse õppeainetest kokku pandud. Mõlema õppeaine maht on TARM02/18 õppekaval kuus ainepunkti, kuigi varem oli neil õppeainetel eraldi suurem õppemaht. Raamatupidaja ja audiitori kutsetika ning raamatupidamispettused ja kohtulik raamatupidamiskspertiis on ühendatud õppeaines nimega finantspettused ja eetika. Ühtegi täiesti uut õppeainet 2018. õppeaasta õppekavas ei ole, kuid arvestuse infosüsteemide õppeainet õpetatakse juba bakalaureusetasemel. (*Ibid.*)

Erialamooduli valikainete maht on TARM02/18 õppekaval taaskord natuke suurem, 18 ainepunkti 16 ainepunkti asemel. Seejuures on valikainete arv suurem TARM02/13 õppekaval, kus on üheksa valikainet. TARM02/18 õppekaval on neid seitse. Peaaegu kõik valikained on muutunud, samuti on muutunud õppeainete mahud. 2018. aasta sügisest kehtival õppekaval on sarnaselt kohustuslikele ainetel kõik õppeained 6-ainepunktilised, TARM02/13 õppekaval on õppeaineid kahest kuni kuue ainepunktini. (*Ibid.*)

TARM02/13 õppekava valikained on ettevõtlus ja äri planeerimine, raamatupidaja ja audiitori kutse-eetika, arvestuse infosüsteemid, sotsiaal- ja keskkonnaarvestus, raamatupidamispettused ja kohtulik raamatupidamiskspertiis, juhtimismäng, majandusarvestuse teooria, finantsarvestuse süvakursus ja rahvusvaheline maksundus. Arvestuse infosüsteemid on juba bakalaureuseõppe õppekaval, seega kui eesmärk on suunata tudengeid magistriõppesse, tundub loogiline, et seda õppeainet hilisemal õppekaval enam ei ole. (*Ibid.*)

Õppekava TARM02/18 valikained on investeringute analüüs, finantsjuhtimine - juhtumianalüüs, rahanduse ja majandusarvestuse alane kommunikatsioon, arvestus ja audit riigiasutustes, finantspettused ja eetika, äriinfosüsteemid ja analüüsimeetodid äriuuringutes. Rahanduse ja majandusarvestuse alane kommunikatsioon on varasema õppekava üldõppe kohustuslike ainete hulgas, nüüd on see valikaine. Sarnased õppeained on peerialadel majandusarvestus ja audiitortegevus, mis on väga loogiline, sest nende tegevus on ka praktikas väga seotud. (*Ibid.*)

Autori arvates on muutunud ärirahandus ja majandusarvestuse õppekava sarnaselt bakalaureusetasemele spetsiifilisemaks. Rohkem majandusarvestuse alaseid teadmisi antakse peeriala moodulis, mis moodustab ka mahult suurima osa õppekaval. See on ka loogiline, sest

magistriõppes enamasti teatakse, millele keskenduda soovitakse, ja silmaringi teiste valdkondade kohta on vaja vähem kui bakalaureuseõppes.

3.3. Õppekavade võrdlus OSKA arvestusalase raportiga

OSKA arvestusala raport (2016) annab ülevaate arvestusalasest haridusvõimalustest Eestis ning pakub võimalusi, kuidas muuta koolituspakkumist selliselt, et lähima 5-10 aasta jooksul saaks täita arvestusala tööjõu- ja oskuste vajadust. Ülemaailmsed tulevikutrendid, mis muudavad arvestuseala ja muud arengud nõuavad muudatusi õppetöö sisus, vormis ja mahus. Sellega peavad arvestama majandusarvestuse spetsialistide koolitajad, valdkonnas tegutsevad organisatsioonid, õppijad, valdkonda kujundavad poliitikud ja katusorganisatsioonid. Üha enam ütlevad tööandjad, et neil on ei ole vaja dokumentide ühelt laualt teisele liigutajaid või Exceli tabelisse andmete sisestajat, vaid inimest, kes oskab neid andmeid analüüsida ja teha nende põhjal tulevikku mõjutavaid otsuseid. Et raamatupidamisega on seotud kõik organisatsioonid, mõjutab valdkonna taseme-, täiendus- ja ümberõppe areng väga paljusid huvigruppe.

Üheks ettepanekuks, mis puudutab tasemeõppe mahtu ja erialade struktuuri, pakkus OSKA raport välja, et võiks vähendada kutseõppe mahtu ja vähendada arvestusalase kutseõppega seotud koolide arvu (Tulevikuvaade ... 2016, 122). Käesolev töö ei keskendunud küll kutseõppe tasemele, kuid järeldusi saab teha kõrghariduse vallas, kus viimase kümne aasta jooksul on toimunud selge majandusarvestuse alase õppe vähenemine. 2019/2020. õppeaastal oli võimalik kõrghariduse I tasemel õppida kolmel ja II tasemel vaid kahel õppekaval. OSKA raport soovib just suurendada arvestusala õpet kõrghariduse kolmel tasemel.

Lisaks soovitas OSKA raport suurendada rakendusliku suunitlusega kõrgharidust (*Ibid.*). 2020. aastal pakub majandusarvestuse alast rakenduskõrgharidust ainult Tallinna Tehnikakõrgkool, kuid sinna astub sisse palju rohkem õppijaid, kui on kohti kõrgkoolide vastavatel õppekavadel. Veel soovitati pakkuda kõrghariduses tarkvaraarendust ja majandusarvestust ühendavat õpet (*Ibid.*, 123). Tallinna Tehnikaülikooli õppekavadel on suurenenud infotehnoloogiat puudutavad ained, bakalaureusetasemel on näiteks 2019. aasta sügisest äritarkvara ja arvestuse infosüsteemi ning ärianalüütikat tutvustavad õppeained. Magistritasemel on sellised valikained nagu äriinfosüsteemid ja analüüsimeetodid äriuuringutes.

Üheks oluliseks aspektiks peetakse ka praktilise õppe osakaalu suurendamist (*Ibid.*, 124). Tallinna Tehnikaülikooli erialadel on mõlemal praktika maht suurenenud, mis näitab, et soovitakse üliõpilaste põhjalikku erialast praktikat. Bakalaureusetasemel kasvas praktika maht ühe ainepunkti võrra, kuid magistritasemel lausa viie ainepunkti võrra. Tallinna Tehnikakõrgkoolis on praktika osakaal veel suurem kui ülikoolides, praktikad tuleb läbida ka erinevates ainetes.

Oluline on tegeleda ka finants- ja juhtimisarvestuse valdkonna järelkasvu tagamisega (*Ibid.*, 127). Tallinna Tehnikaülikooli erialadel on nende õppeainete maht kasvanud ja muutunud kohustuslikuks. Bakalaureusetasemel võiks tutvustada ka audiitortegevust, sest siis saaks suurendada huvi selle õppimise vastu magistri- ja doktoriõppes. Ekspertide sõnul omandab audiitortegevus ainult siis vajaliku tõhususe ja kvaliteedi, kui selle tööjaotus on erinevatele osapooltele selge, nende roll ja väärtus ühiskonnas teadvustatud (*Ibid.*, 127). Infotehnoloogiaalaste õppeainete hulk on küll kasvanud, kuid neid võiks olla veel rohkem kohustuslikud õppes. Käesolevas töös selgunud muutused Tallinna Tehnikaülikooli õppekavadel näitavad, et liigutakse spetsiifilisemalt majandusarvestust puudutava õppetöö poole, suurendades majandusarvestuse alaste õppeainete hulka ja õppeainete mahte. OSKA raport peab valdkonna töövajadusi prognoosides akadeemilise kõrgharidusega töötajaid spetsialistideks, mistõttu on spetsiifilisem õppetöö Tallinna Tehnikaülikooli õppekavadel kahtlemata abiks spetsialistide koolitamisel.

KOKKUVÕTE

Bakalaureusetöö eesmärk oli välja selgitada, kas Tallinna Tehnikaülikooli majandusarvestusele spetsialiseerumist sisaldavate õppekavade areng on vastavuses OSKA arvestusalase raporti soovitude ja prognoosidega. Anti ülevaade majandusarvestuse alastest õppekavadest ning nende erinevustest ja sarnasustest. Võrreldi Tallinna Tehnikaülikooli õppekavade äridus ning ärirahandus ja majandusarvestus erinevaid versioone, et saada aru õppekavadel toimunud muutustest.

Esimeses peatükis selgus, et raamatupidaja roll on ajas muutuv ja tänu tehnoloogilistele edasiminekuitele on tulevikus tema ülesandeks pigem andmete analüüsimine kui nende sisestamine. Kasuks tulevad oskused IT-vallas ja paindlikkus, õpioskus ja vastupidavus. Majandusarvestuse alast hariduse koolituspakkumine on Eestis mitmekesine, kuid üldine trend on õpet pakkuvate haridusasutuste vähenemine. 2019/2020. õppeaastal sai kõrghariduse I tasemel omandada majandusarvestuse alast kõrgharidust kolmes kõrgkoolis: Tallinna Tehnikaülikoolis äriduse õppekaval, Eesti Maaülikoolis maamajandusliku ettevõtluse ja finantsjuhtimise õppekaval ning Tallinna Tehnikakõrgkooli majandusarvestuse õppekaval. Kõrghariduse II astmel on kaks majandusarvestuse alast õppekava, ärirahandus ja majandusarvestus Tallinna Tehnikaülikoolis ning majandusarvestus ja finantsjuhtimine Eesti Maaülikoolis. Nendes kõrgkoolides toimub üliõpilaste arvu aeglane vähenemine.

Teises peatükis võrdles autor eelmises peatükis nimetatud õppekavasid. Selgus, et bakalaureusetasemel saab kõige süvendatumalt õppida majandusarvestust Tallinna Tehnika-kõrgkoolis, mille õppekaval on kõige enam majandusarvestuse alaseid õppeaineid. Tallinna Tehnikaülikooli õppekaval saab teadmisi nii üldistest majandusprotsessidest kui ka süvendatult majandusarvestusest, kui valida peerialaks majandusarvestus digiajastul. Kõige vähem majandusarvestuse alaseid õppeaineid on Eesti Maaülikoolis, kus saab omandada teadmisi maamajanduslikust perspektiivist. Magistritasemel on olukord sarnane, taaskord on Tallinna Tehnikaülikooli õppekaval rohkem majandusarvestuse alaseid õppeaineid kui Eesti Maaülikoolis.

Sellele annab selgitust tõsiasi, et vaid Tallinna Tehnikaülikoolis saab majandusarvestusele spetsialiseeruda.

Kolmandas peatükis uuris autor Tallinna Tehnikaülikooli majandusarvestuse alaste õppekavade arengut. Bakalaureusetaseme õppekava ärindus on muutunud alates 2009. aastast spetsiifilisemaks. Rohkem teadmisi saab valitud peaerialast, mistõttu on vähem õppeaineid üldiste majandusprotsesside kohta. Sama fenomen on täheldatav magistriõppe õppekaval ärijuhatus ja majandusarvestus. Võrreldes õppekava arenguid OSKA arvestusala raporti soovitusetega leidis autor, et Tallinna Tehnikaülikooli õppekavade spetsiifilisemaks muutumine on õigustatud, sest kõrgkoolidest oodatakse tööturule enamasti spetsialiste. Suurenenud on ka praktika maht, mis on OSKA arvestusala raporti üheks soovituseteks. Oluliseks peetakse ka infotehnoloogiliste ainete olemasolu, mis on alates Tallinna Tehnikaülikooli õppekavadele loodud. Autori ettepanek on tutvustada audiitoritegevust juba bakalaureuseõppes, et suurendada selle vastu huvi magistri- ja doktoriõppes.

Antud töö on mitmeid kasutusvõimalusi. Tulemusi saavad kasutada kõrgkoolide õppekavade koostajad ja arendajad. Lisaks saab tööst hea ülevaate majandusarvestuse alasest kõrghariduse õppekavadest ja nende erinevustest, mida saavad ära kasutada nii tulevased kui ka praegused üliõpilased. Antud töös käsitletud teemat on võimalik tulevikus edasi uurida, võrreldes kutseõppeasutusi. Lisaks oleks huvitav võrrelda Tallinna Tehnikaülikooli majandusarvestuse alaste õppekavade tulevase versiooni töös käsitletud õppekavade versioonidega.

SUMMARY

DEVELOPMENT OF CURRICULUM INCLUDING SPECIALIZATION IN ACCOUNTING IN TALLINN UNIVERSITY OF TECHNOLOGY IN 2013-2019

Hedvig Haarde

In recent history there have been many changes in the field of accounting. The subject field has developed similarly to the rest of the world. Multi-skilled specialists are expected to analyse and verify information rather than just entering data. The need for professionals, who can make economic decisions and give advice is increasing. Therefore, there is need to change the curricula in order to train specialists sought in the labor market for the future.

In 2016, the Estonian Qualifications Authority carried out a survey on the needs of labor skills in economic accounting called the OSKA accounting report. In order to analyse the situation in the sector and make relevant proposals, expert panels assessed how many workers and which skills are required in the Estonian economy, economic situation, current training provision and ongoing trends in the field.

The aim of the Bachelor's paper is to find out whether the development of curricula containing specialization in accounting at Tallinn University of Technology is in accordance with the recommendations and forecasts of the OSKA accounting report. Therefore, the possibilities for obtaining higher education in accounting and how the number of students in the respective curricula had changed during 2013-2019 were examined. In addition, the author studied the development of Tallinn University of Technology's bachelor's and master's level curricula in accounting during 2013-2019. Their changes and compliance with the recommendations from OSKA accounting report were compared. In order to achieve the aim of the work, the author used a comparative analysis of higher education curricula and the OSKA accounting report.

The author researched literature on the topic of accountants tasks and role, the future of accounting and accounting education.

The offer of higher education in the field of accounting is diverse in Estonia, but the general trend is the decrease of educational institutions offering education. In the academic year 2019/2020 there were only three institutions offering higher education in the field of accounting: Tallinn University of Technology, Estonian University of Life Sciences and University of Applied Sciences. There is a decline in the number of students in these universities.

In the course of analysis, it became clear that the curricula in the field of accounting at Tallinn University of Technology have become more major-oriented and therefore there are more subjects in the field of accounting. The OSKA accounting report considers university graduates to be specialists in the field of accounting, which is why the change is justified. The volume of internships and information technology subjects, which provide skills for working in the field of accounting in the future, has also increased.

The paper is intended for versatile users. The results can be used by curriculum developers of higher education institutions. In addition, the paper provides a good overview of higher education curricula in accounting, which can be used by both future and current students. The topic covered in this paper can be further researched by comparing the vocational education institutions. In addition, it would be interesting to compare future versions of Tallinn University of Technology's accounting curricula with the versions of the curricula discussed in the paper.

KASUTATUD ALLIKATE LOETELU

- Alver, J., Alver, L. (2011). *Majandusarvestus ja rahandus: leksikon*. I, A-L. Tartu: Deebet.
- Alver, J., Alver, L. (2011). *Majandusarvestus ja rahandus: leksikon*. II, M-Y. Tartu: Deebet.
- Alver, L., Alver, J. (2014). Design of Accounting Curriculum: The Case of Estonia. *Megatrend Review*, 3 (11), 19-32.
- Alver, L., Lumi, M. (2011). The Quality of the Accounting Education on Undergraduate and Graduate Level in Estonian Universities. I. Kyukanov (Ed.), *Journal of International Scientific Publications: Educational alternatives* (268-286). Kättesaadav: <https://www.scientific-publications.net/download/educational-alternatives-2011-1.pdf>, 2. aprill 2020.
- Baldvinsdottir, G., Burns, J., Norreklit, H., Scapens, R.W. (2009). The image of accountants: from bean counters to extreme accountants. *Accounting, Auditing & Accountability Journal*, 6 (22), 858-882.
- Cory, S. N., Pruske, K. A. (2012). Necessary skills for accounting graduates: an exploratory study to determine what the profession wants. ASBBS Annual Conference, Las Vegas (208-218)
- Eesti kõrgharidussüsteemi kirjeldus. Kõrgharidussüsteem alates 01.09.2013. Haridus- ja Teadusministeerium. Kättesaadav: <https://www.hm.ee/sites/default/files/korgharidussusteem2013.pdf>, 3. aprill 2020.
- Haav, K. (2013). *Õppiv ülikool: õppekavaarendus TTÜ-s*. Kättesaadav: <https://opleht.ee/2013/06/oppiv-ulikool-oppekavaarendus-ttu-s/>, 8. aprill 2020.
- Jukina, J. (2014). *Paneeldiskussioon: Raamatupidaja roll lähiajal*. Pärnu Konverentsid. Kättesaadav: <https://www.konverentsid.ee/uudised/2014/09/26/paneeldiskussioon-raamatupidaja-roll-lahiajal>, 6. aprill 2020.
- Jones, G. E., Abraham, A. (2008). Preparing accountants for today's global business environment: the role of emotional intelligence in accounting education. *11th Annual International Conference of the American Society of Business and Behavioral Sciences*, 25-27 September, Honolulu, Hawaii. University of Wollongong, Australia.
- Kallaste, K., Tallinna Tehnikaülikooli ärianduse ja majandusarvestuse programmi juhi 18. märtsi 2020. a. e-kiri.
- Kilter, R. (2016). *Majandusarvestuse õpe ning finantstöötajate haridustaseme ja ametikoha vahelised seosed*. (Magistritöö) TalTech Majandusteaduskond, Tallinn.

- Kutsestandard juhtivraamatupidaja, tase 7. (2017). Sihtasutus Kutsekoda. Kättesaadav: <https://www.kutseregister.ee/ctrl/et/Standardid/vaata/10650375>, 9. mai 2020.
- Kutsestandard raamatupidaja, tase 5. (2017). Sihtasutus Kutsekoda. Kättesaadav: <https://www.kutseregister.ee/ctrl/et/Standardid/exportPdf/10649904/>, 5. aprill 2020.
- Kutsestandard vanemraamatupidaja, tase 6. (2017). Sihtasutus Kutsekoda. Kättesaadav: <https://www.kutseregister.ee/ctrl/et/Standardid/exportPdf/10649993/>, 22. aprill 2020.
- Kõrgharidusseadus. RT I, 19.03.2019, 12.
- Kõrgharidusstandard. RT I, 12.07.2019, 17.
- Lumi, M. (2007). Majandusarvestusalane haridus teelahkmel. J. Alver (toim), *Raamatupidamiselt majandusarvestusele I. Konverentsikogumik* (91-99). Tallinn: Tallinna Tehnikaülikool.
- Maamajanduslik ettevõtlus ja finantsjuhtimine. Eesti Maaülikool. Kättesaadav: <http://www.emu.ee/sisseastujale/bakalaureuseope/pohiophe-erialade-luhitutvustused/maamajanduslik-ettevotlus-ja-finantsjuhtimine/>, 25. aprill 2020
- Maamajandusliku ettevõtluse ja finantsjuhtimise õppekava. Eesti Maaülikool. Kättesaadav: https://ois.emu.ee/pls/ois/!tere.tulemast?leht=OK.OK.VA&id_oppekava=62&kordi_pea_lehel=1&systemi_seaded=3,1,12,1&viida%20kaudu=1&sessioon=0, 23. aprill 2020.
- Majandusarvestus ja finantsjuhtimine. Eesti Maaülikool. Kättesaadav: <http://www.emu.ee/sisseastujale/magistriope/magistrioppekavade-tutvustused/majandusarvestus-ja-finantsjuhtimine/>, 7. aprill 2020
- Majandusarvestus. Tallinna Tehnikakõrgkool. Kättesaadav: <https://www.ttkk.ee/sisseastujale/oppekavad/majandusarvestus>, 7. aprill 2020
- Majandusarvestuse ja finantsjuhtimise õppekava. Eesti Maaülikool. Kättesaadav: https://ois.emu.ee/pls/ois/!tere.tulemast?leht=OK.OK.VA&id_oppekava=75&kordi_pea_lehel=1&systemi_seaded=3,1,12,1&viida%20kaudu=1&sessioon=0, 8. aprill 2020.
- Majandusarvestuse õppekava. Tallinna Tehnikakõrgkool. Kättesaadav: https://tktk.ois.ee/et/curriculum/view?curriculum_id=66&year=2020, 8. aprill 2020.
- Niilus, R., Tallinna Tehnikakõrgkooli õppekorralduse juhtivspetsialisti 20. märtsi 2020. a. e-kiri.
- Niine, T., Tallinna Tehnikaülikooli ärianduse õppekava programmijuhi 16. märtsi 2020. a e-kiri.
- Nikitina-Kalamäe, M. (2010). Majandusarvestusalase kõrghariduse omandamise võimalused Eestis. J. Alver (toim), *Raamatupidamiselt majandusarvestusele III. Konverentsikogumik* (55-63). Tallinn: Tallinna Tehnikaülikool.
- Olivier, H. (2000). Challenges facing the accountancy profession. *The European Accounting Review*, 9 (4), 603-624.

- Orin, J., Eesti Maaülikooli majandus- ja sotsiaalinstituudi õppedirektori 23. aprilli 2020. a e-kiri.
- Ottoson, E. (2015). *Raamatupidaja roll Eesti ettevõttes*. (Magistritöö) TalTech majandusteaduskond, Tallinn.
- Ottoson, E., Nikitina-Kalamäe, M., Gurvitš, N. (2016). The role of accountant in the Estonian enterprise. *Central European Business Review*, 02 (5), 47-56.
- Perspectives on Education: Capabilities for Success in the Accounting Profession. (1989) American Accounting Association. Kättesaadav: <http://www2.aaahq.org/aecc/big8/sect3.htm>, 2. aprill 2020.
- Pizzey, A. (2001). *Accounting and Finance: A Firm Foundation* (5th ed). New York and London: Continuum
- Raamatupidaja kutse-eetika koodeks (2003). Eesti Raamatupidajate Kogu.
- Raamatupidajad. SA Innove Rajaleidja. Kättesaadav: <http://ametid.rajaleidja.ee/Raamatupidajad>, 6. aprill 2020
- Stevenson Smith, G. (2015). The Accountant Stereotype: Positive or Negative? Kättesaadav: https://www.researchgate.net/publication/282219271_The_Accountant_Stereotype_Positive_or_Negative, 6. aprill 2020.
- Sugahara, S., Hiramatsu, K., Boland, G. (2007). *Do Negative Perceptions of Certified Public Accountants Drive Students' Career Aspirations? – A Japanese Study*. Kättesaadav: <http://citeseerx.ist.psu.edu/viewdoc/download?doi=10.1.1.506.7667&rep=rep1&type=pdf>, 25. aprill 2020.
- Sõmer, K., Rosenblad, Y. (koost) (2016). *Tulevikuvaade tööjõu- ja oskustevajadustele: arvestusala*. Kättesaadav: <https://oska.kutsekoda.ee/wp-content/uploads/2016/04/Arvestusala-Raport-sisukorraga.pdf>, 2. aprill 2020.
- Zraa, W., Kavanagh, M., Hartle, T. (2011) Teaching accounting in the new millennium. Cambridge Business and Economics Conference, 27-28 June, Cambridge. Cambridge University, UK.
- Tearu, K. (2019). Kaasaegne raamatupidaja [ajaveebipostitus]. Kättesaadav: <https://robbybobby.ee/raamatupidamine/kaasaegne-raamatupidaja/>, 6. aprill 2020.
- Tulevikus raamatupidaja ametinimetuse kaob*. Äripäev. Kättesaadav: <https://www.raamatupidaja.ee/uudised/2018/12/12/tulevikus-raamatupidaja-ametinimetuse-kaob>, 6. aprill 2020.
- Watty, K., Jackling, B., Wilson, R. M. S. (2012) *Personal Transferable Skills in Accounting Education*. New York, USA: Routledge.
- Ärinduse õppekava (2009). Tallinna Tehnikaülikool. Kättesaadav: https://ois2.ttu.ee/uusois/uus_ois2.tud_leht, 8. mai 2020.

Ärinduse õppekava (2017). Tallinna Tehnikaülikool. Kättesaadav:
https://ois2.ttu.ee/uusois/uus_ois2.tud_leht, 8. mai 2020.

Ärinduse õppekava (2019). Tallinna Tehnikaülikool. Kättesaadav:
https://ois.ttu.ee/portal/page?_pageid=37,674560&_dad=portal&_schema=PORTAL&p_action=view&p_fk_str_yksus_id=50020&p_kava_versioon_id=50500&p_net=internet&p_lang=ET&p_rezhiim=0&p_mode=1&p_from=, 8. aprill 2020.

Ärerahanduse ja majandusarvestuse õppekava (2013). Tallinna Tehnikaülikool. Kättesaadav:
https://ois2.ttu.ee/uusois/uus_ois2.tud_leht, 8. mai 2020.

Ärerahanduse ja majandusarvestuse õppekava (2018). Tallinna Tehnikaülikool. Kättesaadav:
https://ois.ttu.ee/portal/page?_pageid=37,674560&_dad=portal&_schema=PORTAL&p_action=view&p_fk_str_yksus_id=50020&p_kava_versioon_id=50422&p_net=internet&p_lang=ET&p_rezhiim=0&p_mode=1&p_from=, 8. aprill 2020.

Ärindus. Tallinna Tehnikaülikool. Kättesaadav:
<https://www.ttu.ee/sisseastujale/abituriendile/erialad/majandusteaduskonna-erialad/arindus/>, 9. aprill 2020.

Ärerahandus ja majandusarvestus. Tallinna Tehnikaülikool. Kättesaadav:
<https://www.ttu.ee/sisseastujale/magistriope-2/erialad-10/majandusteaduskonna-erialad-2/arirahandus-ja-majandusarvestus/#ulevaade-185>, 9. aprill 2020.

LISAD

Lisa 1. Kõrgkoolid, kus on võimalik omandada majandusarvestuse alane I ja II astme kõrgharidus aastal 2020

Maamajanduslik ettevõtlus ja finantsjuhtimine. Eesti Maaülikool. Kättesaadav:
<http://www.emu.ee/sisseastujale/bakalaureuseope/pohiophe-erialade-luhitutvustused/maamajanduslik-ettevotlus-ja-finantsjuhtimine/>, 25. aprill 2020

Majandusarvestus ja finantsjuhtimine. Eesti Maaülikool. Kättesaadav:
<http://www.emu.ee/sisseastujale/magistriope/magistrioppekavade-tutvustused/majandusarvestus-ja-finantsjuhtimine/>, 7. aprill 2020

Majandusarvestus. Tallinna Tehnikakõrgkool. Kättesaadav:
<https://www.ttk.ee/sisseastujale/oppekavad/majandusarvestus>, 7. aprill 2020

Ärindus. Tallinna Tehnikaülikool. Kättesaadav: <https://www.ttu.ee/arindus>, 7. aprill 2020

Ärerahandus ja majandusarvestus. Tallinna Tehnikaülikool. Kättesaadav:
<https://www.ttu.ee/?id=173839>, 7. aprill 2020

Lisa 2. Kõrghariduse I ja II astme sisseastunud üliõpilaste arvandmete allikad

Kallaste, K., Tallinna Tehnikaülikooli äriarahanduse ja majandusarvestuse programmijuhi 18. märtsi 2020. a. e-kiri.

Niilus, R., Tallinna Tehnikakõrgkooli õppekorralduse juhtivspetsialisti 20. märtsi 2020. a. e-kiri.

Niine, T., Tallinna Tehnikaülikooli ärianduse õppekava programmijuhi 16. märtsi 2020. a e-kiri.

Orin, J., Eesti Maaülikooli majandus- ja sotsiaalinstituudi õppedirektori 23. aprilli 2020. a e-kiri.

Lisa 3. Kõrghariduse I astme majandusarvestuse alasele õppekavale sisseastunud üliõpilaste arv haridusasutuste lõikes

Sisseastumise aasta	TalTech	EMÜ	TTK	Kokku	Keskmine sisseastunute arv aastas
2013	23	132	45	200	
2014	19	92	50	161	
2015	19	92	71	182	
2016	12	96	88	196	
2017	16	95	79	190	
2018	12	94	77	183	
2019	–	79	71	150	
	101	680	481	1262	180

Allikas: autori koostatud lisa 2 toodud allikate alusel

Lisa 4. Kõrghariduse II astme majandusarvestuse alasele õppekavale sisseastunud üliõpilaste arv haridusasutuste lõikes

Sisseastumise aasta	TalTech	EMÜ	Kokku	Keskmine sisseastunute arv aastas
2013	32	40	72	
2014	22	37	59	
2015	23	35	58	
2016	18	40	58	
2017	26	39	65	
2018	33	38	71	
2019	21	35	56	
	175	264	439	63

Allikas: autori koostatud lisa 2 toodud allikate alusel

Lisa 5. Kõrghariduse I ja II astme majandusarvestuse alaste õppekavade allikad

Maamajandusliku ettevõtluse ja finantsjuhtimise õppekava. Eesti Maaülikool. Kättesaadav: https://ois.emu.ee/pls/ois/!tere.tulemast?leht=OK.OK.VA&id_oppekava=62&kordi_pea_lehel=1&systeemi_seaded=3,1,12,1&viida%20kaudu=1&sessioon=0, 23. aprill 2020.

Majandusarvestuse ja finantsjuhtimise õppekava. Eesti Maaülikool. Kättesaadav: https://ois.emu.ee/pls/ois/!tere.tulemast?leht=OK.OK.VA&id_oppekava=75&kordi_pea_lehel=1&systeemi_seaded=3,1,12,1&viida%20kaudu=1&sessioon=0, 8. aprill 2020.

Majandusarvestuse õppekava. Tallinna Tehnikakõrgkool. Kättesaadav: https://tktk.ois.ee/et/curriculum/view?curriculum_id=66&year=2020, 8. aprill 2020.

Ärinduse õppekava. Tallinna Tehnikaülikool. Kättesaadav: https://ois.ttu.ee/portal/page?_pageid=37,674560&_dad=portal&_schema=PORTAL&p_action=view&p_fk_str_yksus_id=50020&p_kava_versioon_id=50500&p_net=internet&p_lang=ET&p_rezhiim=0&p_mode=1&p_from=, 8. aprill 2020.

Ärerahanduse ja majandusarvestuse õppekava. Tallinna Tehnikaülikool. Kättesaadav: https://ois.ttu.ee/portal/page?_pageid=37,674560&_dad=portal&_schema=PORTAL&p_action=view&p_fk_str_yksus_id=50020&p_kava_versioon_id=50422&p_net=internet&p_lang=ET&p_rezhiim=0&p_mode=1&p_from=, 8. aprill 2020.

Lisa 6. Tallinna Tehnikaülikooli ärimajanduse õppekava õppeained, spetsialiseerumisega majandusarvestusele digiajastul

Kohustuslikud ained	Valikained spetsialiseerumise moodulis
Töökeskkond ja ergonoomika Andmetöötlus Makroökonomika I Majandusmatemaatika Statistika Keskonna ja säästva arengu ökonomika Mikroökonomika I Rahanduse alused Ettevõtluse alused Turundus Finantsarvestuse alused Ärilogistika ja varude juhtimine Äriõiguse alused Rahvusvaheline äri ja eetika Juhtimine ja eestvedamine Äriuuringute alused Juhtimisarvestus Ärianalüütika alused Finantsarvestuse keskkursus I Tööpraktika Maksundus Äritarkvara ja arvestuse infosüsteemid Finantsarvestuse keskkursus II	Majandussotsioloogia Ostujuhtimine <i>Start-up</i> ettevõtlus Loovus ja innovatsioon Ettevõtte loomine Finantsjuhtimine Projektijuhtimine Arengutrendid majanduses Tulemusjuhtimine ja tasustamine Finantsmodelleerimine Kuluarvestus Sissejuhatus andmebaasidesse Organisatsioonikäitumine Raha, finantsinstitutsioonid ja turud

Allikas: autori koostatud lisa 5 toodud andmete alusel

Märkus: Rasvases kirjas on välja toodud majandusarvestuse alased õppeained.

Lisa 7. Eesti Maaülikooli maamajandusliku ettevõtluse ja finantsjuhtimise õppekava õppeained

Kohustuslikud ained	Valikained
Filosoofia Inglise erialakeel Kõrgem matemaatika Maasotsioloogia üldkursus Majandusinformaatika Riskianalüüs ja töökeskkonna ohutus Teadustöö alused Õigusõpetus Makroökonomika Mikroökonomika Rahvusvaheline majandus Loomakasvatuse alused Põllumajandusökonomika põhikursus Põllumajandusökonomika üldkursus Taimekasvatus Operatsioonianalüüs Töenäosusteooria ja statistika Ökonomeetria Euroopa Liidu rahandus ja poliitika Maksud Rahandus Ärirahandus ja finantsjuhtimine Ettevõtte juhtimise üldkursus Hinnapoliitika ja -strateegia Turundus Logistika maamajanduses Maaettevõtluse põhikursus Maaettevõtluse üldkursus Ühistegevuse alused Biomajanduse alused Keskkonnakaitse ja -korraldus Ettevõttepraktika Finantsraamatupidamise üldkursus Füüsilisest isikust ettevõtja arvestus Juhtimisraamatupidamine Raamatupidamise alused	Põllumajandus- ja toidusüsteemiturundus Tarbijakäitumine Avalik esinemine Maaelu arendamine ja juhtimine Avaliku sektori arvestus ja finantsjuhtimine Bioloogilise vara arvestus ja hindamine Majandusõigus Ärieetika

Allikas: autori koostatud lisa 5 toodud andmete alusel

Märkus: Rasvases kirjas on välja toodud majandusarvestuse alased õppeained.

Lisa 8. Tallinna Tehnikakõrgkooli majandusarvestuse õppekava ained

Kohustuslikud ained	Valikained
Akadeemiline enesejuhtimine Tööõigus, tööohutus ja töotervishoid Andme- ja tekstiilitöötlus Akadeemiline suhtlus inglise keeles Ametialane suhtlemine Suuline ja kirjalik eneseväljendus Mikroökonomika Ettevõtlus ja turundus Makroökonomika Organisatsioonikäitumine ja juhtimine Äri- ja võlaõigus Äristatistika ja andmeanalüüs Finantsarvestus I Maksundus Tööaja ja töötasu arvestus Finantsarvestus II Finantsarvestus III Uurimistöö metoodika Ettevõtte rahandus Finantsaruandlus Uurimistöö Auditi alused Eelarvestamine Finantsanalüüs Kulu- ja juhtimisarvestus Äriühenduste raamatupidamine Finantsjuhtimine Finantsarvestuse praktika I Finantsarvestuse praktika II Finantsarvestuse praktika III Aruandluse praktika Finantsanalüüsi ja juhtimisarvestuse praktika Finantsjuhtimise praktika	Protokoll ja etikett Meeskonnatöö Erialane vene keel Karjääriplaneerimine Andmekaitse FIE raamatupidamine ja maksuarvestus Bioloogilise vara arvestus Personalitöö Raha, finantsinstitutsioonid ja turud Küsimustike ja andmestike koostamine Äritarkvara Arvestus eelarvelistes asutustes Kvaliteedijuhtimine Äriplaan Riskijuhtimine Arvestusalane nõustamine Projektijuhtimine Rahvusvahelise finantsaruandluse standardid Arvestus finantsteenuskeskuses Aktuaalne maksundus Vabaõpingud

Allikas: autori koostatud lisa 5 toodud andmete alusel

Märkus: Rasvases kirjas on välja toodud majandusarvestuse alased õppeained.

Lisa 9. Tallinna Tehnikaülikooli ärirahanduse ja majandusarvestuse õppekava õppeained, spetsialiseerumisega majandusarvestusele

Kohustuslikud ained	Valikained spetsialiseerumise moodulis
Ettevõtlus ja äri planeerimine Finantsarvestuse süvakursus Ettevõtte rahanduse süvakursus Strateegiline juhtimisarvestus ja kulujuhtimine Rahvusvaheline maksundus Magistriseminar (majandusarvestus, audiitortegevus) Finantsaruandlus ja -analüüs Kontserniarvestus Erialapraktika Audiitorkontroll Siseaudit Rahvusvaheline arvestus: teooria ja praktika	Investeeringute analüüs Finantsanalüüs – juhtumianalüüs Rahanduse ja majandusarvestuse alane kommunikatsioon Arvestus ja audit riigiasutustes Finantspettused ja eetika Äriinfosüsteemid Analüüsimeetodid äriuuringutes

Allikas: autori koostatud lisa 5 toodud andmete alusel

Lisa 10. Eesti Maaülikooli majandusarvestuse ja finantsjuhtimise õppekava õppeained

Kohustuslikud ained
Arvestus ja eelarvestamine põllumajandusettevõttes
Arvestus äriühendustes
Arvestuse infosüsteemid
<i>Controlling</i>
Finantsarvestus
Juhtimisarvestus
Majanduskontroll
Kohaliku omavalitsuse eelarve planeerimine
Pangandus
Põllumajandusettevõtte finantsjuhtimine
Põllumajandusriskide juhtimine ja finantsturud
Juhtumipõhine ettevõttepraktika
Investeeringute juhtimine ja finantseerimine
Põllumajandusettevõtte majandusliku tegevuse analüüs
Toorainebörsid ja põllumajandustoodangu müük
Nõuandeteenistus ja -süsteemid
Personalijuhtimine ja eestvedamine
Põllumajandus- ja struktuuripoliitika Euroopa Liidus
Tööõigus
Akadeemiline kirjutamine
Eriala magistriseminar
Kvantitatiivsed ja kvalitatiivsed analüüsimeetodid

Allikas: autori koostatud lisa 5 toodud andmete alusel

Lisa 11. Tallinna Tehnikaülikooli ärimise eriala ja ärimise ja majandusarvestuse eriala õppekavade allikad

Ärimise õppekava (2009). Tallinna Tehnikaülikool. Kättesaadav:
https://ois2.ttu.ee/uusois/uus_ois2.tud_leht, 8. mai 2020.

Ärimise õppekava (2017). Tallinna Tehnikaülikool. Kättesaadav:
https://ois2.ttu.ee/uusois/uus_ois2.tud_leht, 8. mai 2020.

Ärimise õppekava (2019). Tallinna Tehnikaülikool. Kättesaadav:
https://ois.ttu.ee/portal/page?_pageid=37,674560&_dad=portal&_schema=PORTAL&p_action=view&p_fk_str_yksus_id=50020&p_kava_versioon_id=50500&p_net=internet&p_lang=ET&p_rezhiim=0&p_mode=1&p_from=, 8. aprill 2020.

Ärimise ja majandusarvestuse õppekava (2013). Tallinna Tehnikaülikool. Kättesaadav:
https://ois2.ttu.ee/uusois/uus_ois2.tud_leht, 8. mai 2020.

Ärimise ja majandusarvestuse õppekava (2018). Tallinna Tehnikaülikool. Kättesaadav:
https://ois.ttu.ee/portal/page?_pageid=37,674560&_dad=portal&_schema=PORTAL&p_action=view&p_fk_str_yksus_id=50020&p_kava_versioon_id=50422&p_net=internet&p_lang=ET&p_rezhiim=0&p_mode=1&p_from=, 8. aprill 2020.

Lisa 12. Ärinduse õppekavade majandusarvestuse erialamoodulite valikained koos aine-mahtudega (EAP-des)

Õppekava nimi	TABB02/09	TABB02/17	TABB02/19
Peeriala nimetus	Majandusarvestus	Majandusarvestus	Majandusarvestus digiajastul
Valikained	Kuluarvestus 4		Kuluarvestus 6
		Tarneahela protsessid 6	
	Projektijuhtimine 4	Projektijuhtimine 6	Projektijuhtimine 6
	Rahandusmodelleerimine arvutil 4	Finantsmodelleerimine 6	Finantsmodelleerimine 6
	Turundusuuring I 4		
		Organisatsiooni- käitumine 6	Organisatsiooni- käitumine 6
		Finantsjuhtimine 6	Finantsjuhtimine 6
		Töökorraldus ja tasustamine 6	Tulemusjuhtimine ja tasustamine 6
		<i>Start-up</i> ettevõtlus 6	<i>Start-up</i> ettevõtlus 6
		Arvestuse infosüsteemide alused 6	
			Majandussotsioloogia 6
			Ostujuhtimine 6
			Loovus ja innovatsioon 6
			Ettevõtte loomine 6
			Arengutrendid majanduses 6
			Sissejuhatus andmebaasidesse 6
		Raha, finants- institutsioonid ja turud 6	

Allikas: autori koostatud lisa 11 toodud andmete alusel

Lisa 13. Lihtlitsents

Lihtlitsents lõputöö reprodutseerimiseks ja lõputöö üldsusele kättesaadavaks tegemiseks¹

Mina Hedvig Haarde

1. annan Tallinna Tehnikaülikoolile tasuta loa (lihtlitsentsi) enda loodud teose „Tallinna Tehnikaülikooli majandusarvestusele spetsialiseerumisega õppekavade areng aastatel 2013-2019“, mille juhendaja on Monika Nikitina-Kalamäe,
 - 1.1 reprodutseerimiseks lõputöö säilitamise ja elektroonse avaldamise eesmärgil, sh TalTechi raamatukogu digikogusse lisamise eesmärgil kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni;
 - 1.2 üldsusele kättesaadavaks tegemiseks TalTechi veebikeskkonna kaudu, sealhulgas TalTechi raamatukogu digikogu kaudu kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni.
2. Olen teadlik, et käesoleva lihtlitsentsi punktis 1 nimetatud õigused jäävad alles ka autorile.
3. Kinnitan, et lihtlitsentsi andmisega ei rikuta teiste isikute intellektuaalomandi ega isikuandmete kaitse seadusest ning muudest õigusaktidest tulenevaid õigusi.

¹*Lihtlitsents ei kehti juurdepääsupiirangu kehtivuse ajal, välja arvatud ülikooli õigus lõputööd reprodutseerida üksnes säilitamise eesmärgil.*